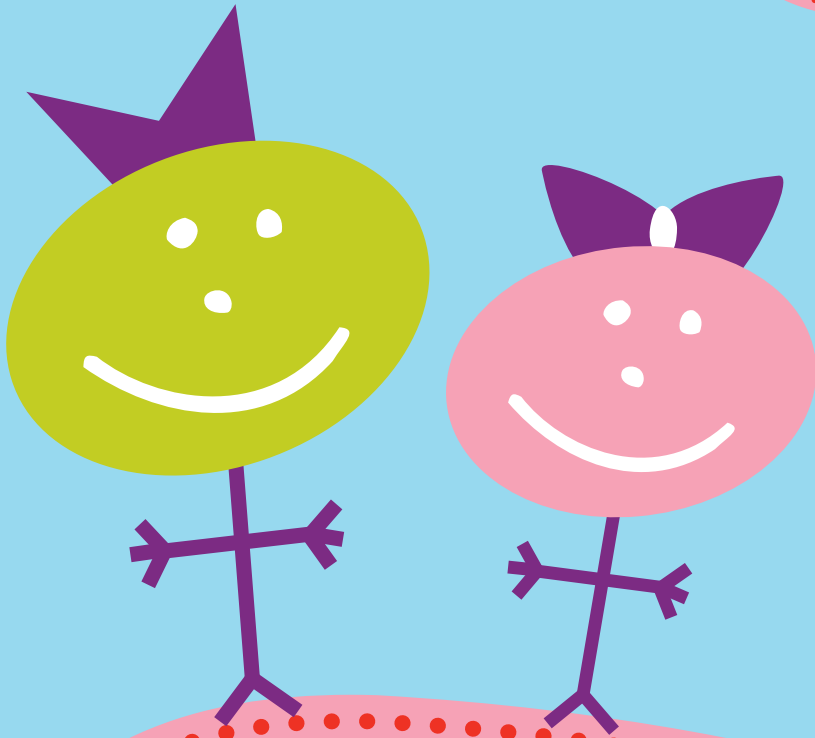

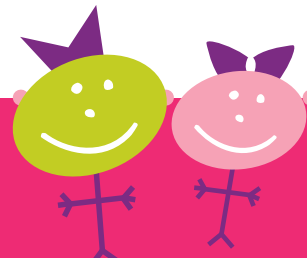

Kinderdagverblijf

kits

PEDAGOGISCH BELEIDSPPLAN

Zeker de Honderd is er wel

Het kind
bestaat uit honderd.
Het kind heeft
honderd talen
honderd handen
honderd gedachten
honderd manier van denken
van spelen, van spreken.
Honderd, altijd weer honderd
manieren van luisteren
verwonderen en liefhebben
honderd vreugden
om te zingen
en te begrijpen
honderd werelden
om te ontdekken
honderd werelden
om te verzinnen
honderd werelden
om te dromen
Het kind heeft
honderd talen

(en nog honderd en honderd meer)
maar ze pakken er negenennegentig vanaf.

De school en de samenleving
Scheiden het hoofd van het lichaam.

Ze zeggen tegen het kind:
dat hij/zij zonder handen moet denken
zonder hoofd moet handelen
moet luisteren en niet praten
moet begrijpen zonder vreugde
alleen met Pasen en Kerstmis
mag liefhebben en verwonderen

Ze zeggen tegen het kind:
ik geef je al de ontdekte wereld
en van de honderd pakken ze er negenennegentig vanaf.

Ze zeggen tegen het kind:
dat werk en spel
realiteit en fantasie
wetenschap en verbeelding
hemel en aarde
verstand en droom
dingen zijn
die niet bij elkaar horen

En dus vertellen ze het kind
dat de honderd er niet is
Het kind zegt:
Zeker: de honderd is er wel.

Loris Malaguzzi

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
2. Pedagogische visie	8
2.1 De functie van kinderopvang.	
2.2 Uitgangspunten van Reggio Emilia als onderdeel van onze visie	
2.3 Uitgangspunten van Emmi Pikler als onderdeel van onze visie	
2.4 Vier pedagogische basisdoelen.	
3. Opvoedingsdoelen als basis	12
3.2 Persoonlijke competentie	
3.3 Sociale competentie	
3.4 Het leren omgaan met waarden en normen vanuit de maatschappij	
4. Ontwikkeling van kinderen	15
4.1 Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden	
4.2 Jongens en Meisjes	
5. Kinderdagverblijf KITS in de praktijk	21
5.1 Kinderdagverblijf KITS	
5.2 Het team	
5.3 De Stamgroepen	
5.4 De dagindeling	
5.5 Algemene groepszaken	
5.6 Zorgdragen voor gezondheid	
5.7 Samen met ouders	
6. Continue kwaliteit	41
6.1 Overlegstructuren	
6.2 Klachtenregeling	
6.3 Risico-inventarisatie	
6.4 Gezondheid en hygiëne	
6.5 Signaleren van problemen	

1. Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van Kinderdagverblijf KITS te Groningen.

Kinderdagverblijf KITS heeft als doel: Kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar, kwalitatief goede en verantwoorde opvang te bieden waarbij respect voor, en de ontwikkeling van het kind centraal staat.

Deze verantwoordelijkheid vraagt om een duidelijke visie ten aanzien van ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Het pedagogisch beleidsplan geeft aan welke visie KITS heeft op de ontwikkeling en opvoeding van kinderen en hoe deze visie binnen het Kinderdagverblijf in praktijk wordt gebracht. Het pedagogisch beleidsplan beschrijft welke uitgangspunten en werkwijze binnen Kinderdagverblijf KITS worden gehanteerd.

Het pedagogisch beleidsplan werkt als een rode draad door de werkwijze op het Kinderdagverblijf.

Voor de medewerkers van KITS is het een duidelijk houvast en biedt het pedagogisch beleidsplan handvaten voor het dagelijks handelen. Het beleidsplan is tevens bestemd voor stagiaires en nieuwe medewerkers. Zij kunnen hierdoor ook kennismaken van onze uitgangspunten en werkwijze.

Het pedagogisch beleidsplan is mede bedoeld voor ouders en kinderen die KITS bezoeken. Het geeft hen de gelegenheid inzicht te krijgen in onze visie en werkwijze. Voor ouders is het van belang te weten volgens welke pedagogische uitgangspunten er binnen het Kinderdagverblijf wordt gewerkt.

De uitgangspunten die staan omschreven in ons beleidsplan zijn uit gewerkt in ons pedagogisch werkplan. Hierin staat omschreven hoe wij onze visie in de praktijk toepassen. Het pedagogisch beleidsplan en werkplan kunnen we hiermee niet definitief afsluiten, het blijft in ontwikkeling. Het is niet de bedoeling dat het in de kast verdwijnt. In tegendeel, we zullen steeds kritisch blijven kijken naar de werkwijze van Kinderdagverblijf KITS en ons afvragen of onderdelen van het pedagogisch beleids- en werkplan nog voldoen. Wanneer nodig wordt het plan aangepast. Op deze wijze houden we het pedagogisch beleids- en werkplan een levend document.

Kits werkt vanuit de volgende kernwaarden:

- Zien
- Respect
- Geborgenheid
- Verbondenheid
- Buiten

Dit zie je in alles wat we doen terug.

2. Pedagogische visie

2.1 De functie van kinderopvang

We zien het Kinderdagverblijf als één van de ‘opvoedingsferen’ waarin kinderen groot worden. Thuis, op het Kinderdagverblijf en op school worden ze uiteindelijk wie ze zijn.

Een Kinderdagverblijf heeft veel te bieden voor kinderen en ouders. Voor de leeftijdsgroep van 0 tot 4 jaar is goede kinderopvang, naast de opvoeding door ouders thuis, de beste leeromgeving. Als een kind naar het Kinderdagverblijf gaat, stapt het in een eigen wereld. Het kind komt al vroeg in aanraking met waarden en normen van andere kinderen en volwassenen. Dit geeft kinderen een brede, verrijkte opvoeding.

We zien kinderopvang enerzijds als een belangrijke bijdrage in de persoonsvorming van het kind in de eerste, belangrijkste jaren van zijn leven. Anderzijds levert het een essentiële bijdrage in de voorschoolse periode als voorbereiding op de basisschool.

Kinderdagverblijf KITS biedt ouders de mogelijkheid de opvoeding van hun kind te delen. Als ouder kun je je pas met een gerust hart op andere activiteiten richten als je het volste vertrouwen hebt in de goede opvang van je kind.

Als Kinderdagverblijf hebben we een opvoedingsverantwoordelijkheid aanvullend op de opvoeding in het gezin. Dit vraagt om een duidelijke visie ten aanzien van kinderen en opvoeden. We zien het als onze taak als professionals verantwoord te handelen en zorg en begeleiding te bieden van hoge kwaliteit. We willen kinderen iets extra’s bieden in hun totale ontwikkeling als ze bij ons zijn. We zien de pedagogisch medewerkers niet alleen als begeleider van het kind maar zien ook de meerwaarde van onderlinge interacties tussen kinderen. Kinderen leren veel van elkaar, door imitatie, door feedback die ze elkaar geven, door elkaar te helpen, door conflicten, door samen dingen te doen en nog veel meer.

Om te zorgen dat het kind de mogelijkheid krijgt om zich optimaal te ontwikkelen gaan we uit van een aantal basisdoelen. Naast deze basisdoelen ligt bij KITS het accent op: een respectvolle, positieve en bewuste omgang met het kind. Kinderen opvangen in een uitnodigende omgeving waar ruimte is voor ontdekken en ervaren en waar kinderen hun zelfstandigheid verwerven. Humor en samen plezier maken, zijn eveneens essentieel bij het werken met kinderen.

Kinderdagverblijf KITS laat zich wat betreft haar visie ten aanzien van de ontwikkeling en opvoeding van kinderen, inspireren door de pedagogiek van Reggio Emilia en Emmi Pikler.

2.2 Uitgangspunten van Reggio Emilia als onderdeel van onze visie

2.2.1 Visie op kinderen en opvoeden; Reggio Emilia

Reggio Emilia is een welvarend stadje in het noorden van Italië. Het heeft een linkse, socialistische geschiedenis en het gemeenschap denken is er sterk ontwikkeld. De streek is beroemd om zijn vernieuwende bewegingen, bijvoorbeeld in de psychiatrie (de Antipsychiatrie) en de architectuur.

Het eerste kindercentrum in Reggio Emilia werd door ouders opgericht, gebouwd en gefinancierd. Deze ouders wilden hun jonge kind een goede en positieve start in het leven geven na de ellende van de tweede wereld oorlog. De opbouw van de maatschappij moest beginnen bij de kinderen. Het moest een kindercentrum worden die de kinderen zou leren om zelf kritisch na te denken. De oorlog had immers laten zien wat er gebeurt als je kinderen enkel en alleen opvoedt om te gehoorzamen.

In dezelfde tijd werkte pedagoog, filosoof en politicus Loris Malaguzzi, met kinderen die door de oorlog getraumatiseerd waren. Zijn therapie bestond niet zozeer uit het praten met de individuele kinderen, maar veel meer uit de kinderen de gelegenheid geven om met elkaar dingen te maken, te doen, zich te uiten. De samenwerking die er in deze tijd ontstond tussen de ouders en Loris Malaguzzi vormde het begin van wat nu wereldwijd bekend is als de Reggio benadering.

2.2.2 Competente kind

In Reggio Emilia is een pedagogiek ontwikkeld waarin een krachtig en competent kindbeeld centraal staat. In deze pedagogiek ligt de nadruk op wat kinderen kunnen en zijn en niet op wat ze nog niet kunnen en zijn. Men vertrouwt erop dat kinderen alles in huis hebben om zichzelf en de wereld te leren kennen.

Dit betekent niet dat een kind alles al kan, maar dat het alles al in huis heeft om zichzelf en de wereld te leren kennen. Dit staat lijnrecht tegenover het beeld van een zwak en afhankelijk kind. Dat wij als volwassenen alles voor het kind moeten beslissen.

Het kind is nieuwsgierig, wil graag leren en zich ontwikkelen. Een kind wil niet onderwezen worden, maar uitgedaagd worden tot leren.

Dit uitgangspunt geeft ons de opdracht om ervoor te zorgen dat elk kind competent kan zijn, kan ervaren wat hij zelf kan en wil. We moeten er voor zorgen dat kinderen waar mogelijk zelf kunnen eten, zichzelf aan kunnen kleden, zelf naar buiten kunnen gaan, zelf speelgoed en andere materialen kunnen pakken. Zelf kiezen waar je wilt spelen...

2.2.3 Respect; Kijken en luisteren naar de kinderen

Om vanuit het kind te kunnen werken, moet je oog hebben voor de eigen, unieke wijze waarop het kind zich ontwikkelt en hem hierin respecteren. Als we uitgaan van een competent en krachtig kind, dan betekent dit een andere benadering van het kind. Wanneer het uitgangspunt is dat het kind zelf actief zijn ontwikkeling bepaalt, dan betekent het onderzoek doen naar zijn vragen, zijn ideeën; naar hem als uniek persoon.

Om te weten waar het kind behoefte aan heeft, wat hij van ons vraagt, zullen we heel goed naar het kind moeten kijken en luisteren. Het uitgangspunt hierbij is respect voor het kind. Dit betekent dat je een kind serieus moet nemen in alles wat het doet. Nagaat wat een kind wil zeggen met bepaald gedrag.

Wanneer je ontdekt hebt waar een kind mee bezig is, kun je hierop inspelen door materialen te verzamelen en activiteiten aan te bieden die aansluiten bij de leefwereld en interesse van het kind. Op deze wijze helpen wij het kind zich verder te ontwikkelen.

2.2.4 100 Talen

Een ander belangrijk uitgangspunt in de pedagogiek van Reggio Emilia is, dat elk kind ‘100 talen’ tot zijn beschikking heeft. Hiermee worden de vele uitdrukkingmogelijkheden van het kind bedoeld.

Kinderen hebben van jongs af aan de mogelijkheden in huis om zich op heel veel verschillende manieren te uiten en te laten zien wie ze zijn.

De jongste kinderen kennen de volwassen taal nog niet, maar communiceren al wel. In Reggio zeggen ze: ‘Zij spreken een taal maar we volwassenen verstaan die niet’. Kinderen kunnen zich uiten door de taal van beweging, mimiek, van klei, van muziek, van bouwen. Alle talen zijn gelijkwaardig en even belangrijk. We moeten het kind leren verstaan. Door te kijken en te luisteren kunnen we het kind leren ‘verstaan’ en leren kennen en hem zo begeleiden in zijn ontwikkeling.

Naast het luisteren (en kijken) naar de 100 talen die het kind in huis heeft om te laten zien wie hij is en wat hij kan zien we het als een uitdaging om het kind met zoveel mogelijk talen in aanraking te laten komen. Dit houdt in dat we er naar streven het kind te omringen met 100 verschillende soorten creatieve materialen, 100 speelmaterialen, 100 schatten, 100 soorten muziek.....

2.3 Uitgangspunten van Emmi Pikler als onderdeel van onze visie

2.3.1 Visie op kinderen en opvoeden; Emmi Pikler

Emmi Pikler werd in 1902 in Wenen geboren. Ze werd in het kinderziekenhuis van de Universiteit van Wenen opgeleid tot kinderarts door professor Von Pirquet en Kinderchirurg Salzer. Door hun invloed kwam Pikler tot inzichten over lichaam, beweging en preventie die bepalend waren voor haar latere werk. Preventie betekent voor Pikler vooral het creëren van een omgeving die een gezond leven en een gezonde ontwikkeling bevordert.

In 1935 kreeg Emmi Pikler een vergunning om zich als zelfstandig kinderarts in Hongarije te vestigen. Tien jaar lang werkte Pikler in haar eigen kinderartspraktijk. Wekelijks bezocht ze gezinnen om hen te ondersteunen en concrete aanwijzingen te geven. Ze leerde ouders vooral te vertrouwen op de aangeboren competentie van het kind en het eigen ritme van het kind te respecteren. Emmi Pikler zag dat deze kinderen over het algemeen vrolijke, nieuwsgierige en coöperatieve kinderen werden. Gedurende die jaren hield ze al voordrachten over haar visie op de verzorging van baby's en peuters.

Na de tweede wereldoorlog werd ze gevraagd de leiding op zich te nemen van een kindertehuis in Boedapest. Dit huis wordt Lóczy genoemd, naar de straat waarin het gevestigd was, en kreeg later de naam Emmi Pikler Instituut voor Methodologisch Onderzoek. Hier kon zij haar pedagogische ideeën verder uitwerken en onderzoeken. Pikler leidde zelf de verzorgsters op. Zij deed dat vanuit haar visie dat de baby al vanaf zijn geboorte kan communiceren en leren, en dat het de taak van de volwassene is om de voorwaarde te creëren dat het kind daadwerkelijk kan communiceren en leren zodat hij steeds zelfstandiger zal worden.

De twee belangrijkste uitgangspunten in de visie van Emmi Pikler zijn: respectvolle verzorging en vrije bewegingsruimte.

2.3.2 Respectvolle verzorging

Pikler ging ervan uit dat het verzorgen van een baby al opvoeden is. De verzorgingsmomenten tijdens het eten, het verschonen, het aan- en uitkleden biedt de mogelijkheid om regelmatig op een plezierige manier samen te zijn met het kind. Het is een belangrijke activiteit voor zowel leidster als kind. Door veel tijd, aandacht en energie aan dit één-op-één-contact te besteden, bouwen leidster en kind een hechte band met elkaar op. Het is het moment om samen te zijn en elkaar te leren kennen. Wanneer de volwassene de tijd neemt om zich aan het tempo van het kind aan te passen, krijgt het kind de kans zich in te stellen op de handelingen en mee te doen aan het samenspel. Daardoor ervaart het, zo jong als het is, dat het invloed kan uitoefenen op situaties waar het deel aan neemt.

Emmi Pikler hechtte veel waarde aan een zorgvuldige, aandachtige fysieke verzorging van het kleine kind. Dit geeft het kind een gevoel van geborgenheid. Het gevoel van veiligheid is een van de belangrijkste voorwaarden voor het kind om met plezier te kunnen bewegen en zelfstandig te spelen.

Alleen wanneer het kind deze innerlijke zekerheid voelt het gevoel van geliefd te zijn, heeft hij de interesse en de energie om zichzelf en zijn omgeving te onderzoeken.

Een vrije bewegingsontwikkeling is daarom altijd onlosmakelijk verbonden met een aandachtige, liefdevolle verzorging.

2.3.3 Vrije bewegingsruimte

Het onderzoek van Emmi Pikler toonde aan dat een baby niet alleen het actief samen zijn met zijn ouders/ verzorgers nodig heeft maar dat hij ook net zo veel tijd en ruimte nodig heeft waarin hij zich vrij kan bewegen.

De uitkomsten laten zien hoe belangrijk en zinvol spontane activiteiten zijn. Welke functie ze vervullen en aan welke voorwaarden de omgeving moet voldoen om vrije activiteit voor de baby mogelijk te maken. Bovendien

wordt duidelijk hoe de sensomotorische ontwikkeling van een baby samenhangt met wat hij dagelijks aan nieuwe indrukken opdoet en zich eigen maakt.

De conclusies van het onderzoek tonen onomstotelijk aan hoe groot het belang van vrijheid van beweging en activiteit is op de persoonlijkheidsvorming van de baby.

Emmi Pikler wist dat baby's van ons afhankelijk zijn. Een tegelijkertijd zei ze: baby's zijn niet alleen afhankelijk van ons. Ze komen op de wereld met veel mogelijkheden, de baby is volgens Pikler competent.

Emmi Pikler wees op het belang dat het kind de bewegingsontwikkeling in zijn eigen tempo door kan maken. Een ontwikkeling zonder hulp en inmenging van volwassenen. Niet alleen beweegt een kind zich dan harmonieus; het beïnvloedt ook de algehele ontwikkeling, met name zijn zelfbewustzijn en zijn zelfvertrouwen komen hierdoor tot stand.

2.4 Vier pedagogische basisdoelen.

Sinds de nieuwe Wet op de Kinderopvang van toepassing is, is er een duidelijke omschrijving van wat verantwoorde kinderopvang is. In deze wet wordt goede kinderopvang gezien als opvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving. Om deze omschrijving duidelijk te kunnen onderbouwen zijn er vier opvoedingsdoelen beschreven. Deze zijn gebaseerd op de theorie van Marianne Riksen-Walraven. Deze hebben een bepaalde volgorde, omdat er een ontwikkeling in zit; pas als een kind zich veilig voelt, zal het zijn omgeving gaan verkennen en zich verder ontwikkelen.

Zij heeft vier observeerbare termen vastgesteld waarop de kinderen en hun veiligheid gewaarborgd zijn. Deze luiden als volgt:

- 1] Het bieden van een veilige basis waar de kinderen zichzelf kunnen zijn;
- 2] Het bevorderen van persoonlijke competentie;
- 3] Het bevorderen van sociale competentie;
- 4] Het leren omgaan met waarden en normen uit de maatschappij

In het pedagogisch beleid van Kinderdagverblijf KITS zijn al deze vier opvoedingsdoelen te herkennen. In het volgende hoofdstuk worden deze basisdoelen uitgebreid besproken.

3. Opvoedingsdoelen als basis

Kinderdagverblijf KITS heeft alle aandacht voor de sociale en persoonlijke competentie van het kind. Hier krijgt het kind de ruimte om zich op zijn eigen manier te ontwikkelen en op zijn eigen manier competent te zijn.

Bij ons ligt de nadruk op wat een kind al kan. De belangrijkste taak van de pedagogisch medewerkers van KITS is het kijken en luisteren naar het kind om op deze wijze het kind te leren kennen, alle talen leren verstaan en aan te kunnen sluiten bij de ontwikkeling van het kind.

Het kind wordt aangesproken op zijn zelfstandigheid en gezien als competent. Wat een kind zelf kan mag het zelf doen. We bieden het kind de niet al ontdekte wereld, maar geven hem de kans de wereld zelf te ontdekken.

Dit houdt in dat de medewerker probeert afstand te nemen, het kind de kans te geven om competent te zijn, het de ruimte te geven en niet te snel in te grijpen in bepaalde situaties.

Dit vraagt van ons dat we de fysieke en emotionele veiligheid van het kind moeten kunnen waarborgen. Hier zijn twee vragen van belang;

- Wat is het ergste wat er kan gebeuren?
- Vinden wij dat een aanvaardbaar risico?

Alleen vanuit een veilige basis kan het kind op ontdekkingstocht en zich verder ontwikkelen.

Het bieden van een veilige basis waar de kinderen zichzelf kunnen zijn.

Kinderdagverblijf KITS moet een plek zijn waar het kind zich lichamelijk en emotioneel veilig voelt, veiligheid is een basisvoorwaarde voor ontdekken en ontwikkelen.

Als je wilt dat een kind zich maximaal kan ontplooiën, moet een kind helemaal zichzelf kunnen zijn. De rol van de pedagogische medewerkers is hierin van groot belang. Zij scheppen de voorwaarden voor het kind om zichzelf te leren kennen en ontwikkelen.

Veilig in de meest concrete vorm; de binnen- en buitenruimtes en de speelmaterialen zijn veilig en schoon. Alle aanwezige materialen zijn geschikt voor de leeftijd en ontwikkelingsniveau van de kinderen van de groep. We hebben regels opgesteld en afspraken gemaakt gericht op hygiëne en op het voorkomen van onverwachte risico's.

Emotionele veiligheid creëren we door een zo constant mogelijke groepssamenstelling en niet teveel verschillende pedagogische medewerkers. Door vaste medewerkers op de groep te hebben bouw je een vertrouwensrelatie op. En die vertrouwensrelatie is een uiterst belangrijke vorm van veiligheid. Een kind moet een fundamenteel vertrouwen hebben in de pedagogische medewerker en in zichzelf. Dat vertrouwen creëren wij door een goede lichamelijke verzorging, maar ook door het kind volledig te accepteren zoals het is, als competent te zien.

De kinderen van KITS mogen gezien en gehoord worden. We streven naar een vriendschappelijke relatie met kinderen, waarbij we wél bepaalde grenzen stellen. De vaste afspraken (regels) en het dagritme bieden de kinderen veiligheid en structuur.

Een zo duidelijk mogelijke communicatie naar het kind toe vinden wij belangrijk. Van jongs af aan praten wij met het kind, verwoorden we handelingen van het kind en van ons zelf. Hierdoor creëer je een emotionele ondersteuning en voelt het kind zich serieus genomen.

Ieder kind is uniek, de medewerkers van het Kinderdagverblijf spelen in op het karakter, de stemming en de interesses van het individuele kind. Met het ene kind gaan ze een boekje lezen en met de ander maken ze een grapje.

De medewerkers van het Kinderdagverblijf kijken en luisteren aandachtig naar het kind en laten merken dat ze hem begrepen hebben. Ze zijn geïnteresseerd in wat het kind beleeft en doet.

Door actief luisteren, open vragen te stellen, te verwoorden wat je doet en echt te kijken naar het kind geven de pedagogische medewerkers het kind emotionele ondersteuning en veiligheid. Zo leren de medewerkers het kind kennen en kunnen zij inspelen op de interesses en het ontwikkelingsniveau van het kind.

3.2 Persoonlijke competentie

Vanuit een veilige basis kan een kind zich ontwikkelen en competent zijn. Het gaat dan zowel om de ontwikkeling van de persoonlijkheid van het kind als om de ontwikkeling van zijn talenten/ zijn eigen 100 talen.

Binnen Kinderdagverblijf KITS ontwikkelt een kind zich op veel verschillende wijzen. Zijn persoonlijke competenties. Het kind vormt zelf, actief en creatief, in wisselwerking met anderen en de wereld om hem heen, een eigen identiteit. Dit is een heel proces. Hoewel het kind vele mogelijkheden in zich draagt, betekent dit niet dat het proces van zelf gaat. Dit proces is afhankelijk van de mogelijkheden die de volwassenen het kind biedt, om zich op zijn eigen unieke wijze te ontwikkelen.

De begeleiding van KITS probeert het kind zoveel mogelijk ruimte te bieden zodat het zichzelf en de wereld om hem heen kan ontdekken en hij zich in zijn eigen tempo kan ontwikkelen. Voldoende ruimte bieden, betekent ten eerste heel goed te kijken en te luisteren naar het kind en vervolgens aanbieden wat een kind aangeeft nodig te hebben. Het kind zelf te laten doen wat het aangeeft zelf te kunnen doen, het kind begeleiden waar het aangeeft begeleiding/ hulp nodig te hebben.

In de persoonlijke ontwikkeling van het kind hanteren we als belangrijkste uitgangspunt 'Respect'. De medewerkers van Kinderdagverblijf KITS hebben oog voor de eigen, unieke wijze waarop het kind zich ontwikkelt en het kind wordt hierin gerespecteerd.

Het gaat er bij ons niet om wat een kind nog niet is en nog niet kan, maar om wat een kind al wel is en al wel kan! Door op deze wijze naar het kind te kijken voelt het zich gewaardeerd en gerespecteerd en groeit zijn zelfvertrouwen. Het begrip respect zorgt er tevens voor dat ieder kind competent kan zijn en zich competent kan voelen.

3.3 Sociale competentie

Voorop staat dat wij er vanuit gaan dat kinderen het meest leren van elkaar. Kinderen zijn voor elkaar de 1e pedagoog, de 2e pedagoog zijn de volwassenen en de 3e pedagoog wordt gevormd door ruimte.

Kinderen leren van elkaar;

Wij gaan ervan uit dat het kind het meest leert van de ervaringen die het opdoet met betrekking tot zichzelf en de andere kinderen. Kinderen kunnen ontzettend veel van elkaar leren, doordat ze naar elkaar kijken, naar elkaar luisteren, elkaar stimuleren, imiteren en motiveren. Door hun onderlinge verschillen en door hun conflicten kunnen ze elkaar verrijken en leren zij zichzelf kennen. Onbewust voeden kinderen elkaar op.

Kinderen leren van volwassenen;

Naast het leren van elkaar, leren kinderen ook van de volwassenen.

Kinderen zijn de hoofdrolspelers van hun eigen ontwikkeling. Maar er is geen ontwikkeling als volwassenen hiervoor geen mogelijkheden en voorwaarden scheppen. Het is aan de medewerkers van het Kinderdagverblijf situaties te creëren zodat de kinderen van elkaar kunnen leren, kunnen spelen en kunnen communiceren.

De medewerkers van KITS zien zichzelf als de tweede pedagoog. De kinderdagverblijfmedewerkers treden op als zogenaamde onderzoekers en als begeleiding in plaats van als leiding. Dit houdt in dat de begeleiding als het ware naast of achter het kind staat en samen met het kind bekijkt wat hij zijn behoeften zijn. De volwassenen vormen niet het middelpunt maar scheppen voorwaarden.

Het kind geeft bij ons voornamelijk zelf richting aan zijn ontdekkingsstocht en wordt hierin gevolgd en gestimuleerd door de medewerkers van KITS.

Kinderen leren van de omgeving;

De ruimte is een inspiratiebron, waar kinderen door worden geïnspireerd. We gaan er vanuit dat het kind leert van de omgeving waarin hij zich bevindt. Met omgeving bedoelen wij de geboden binnen- en buitenruimten, materialen, kleuren etc. We streven naar een verzorgde en voorbereide omgeving die ervoor zorgt dat de ruimte echt een eigen pedagogische waarde heeft.

Bij KITS besteden wij veel aandacht aan de omgeving. Om kinderen de wereld te laten ontdekken moet er wel iets te ontdekken zijn.

De ruimtes zijn van en voor de kinderen en voorzien in hun behoeften. De ruimtes zijn aangekleed met hun versieringen, knutselwerkjes, foto's etc. Om de omgeving uitdagend te houden, veranderen de indeling en de geboden materialen waar nodig.

Om echt te kunnen ervaren wat kinderen zien, kijken we goed naar de kinderen we proberen in de huid van de kinderen te kruipen door zelf door de ruimten te kruipen en met andere ogen naar de ruimten te kijken. Op deze wijze kunnen we de ruimte zo goed mogelijk in zetten als eigen pedagogische waarde.

3.4 Het leren omgaan met waarden en normen vanuit de maatschappij

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding van kinderen een centrale rol. Een kind moet leren dat niet alles mag en kan. We streven er naar dat een kind bij ons leert dat het eigen normen en waarden heeft en dat een ander kind dat ook heeft. We streven er naar dat ieder kind elk levend wezen met het nodig respect behandelt.

Om dit te bereiken bieden we een omgeving aan waarin het kind kan leren omgaan met anderen. Kinderen van de eigen leeftijd, oudere en jongere kinderen en andere volwassenen.

Een omgeving waarin een kind kan ontdekken waar grenzen liggen en aan welke regels en afspraken het zich moet houden.

4. Ontwikkeling van kinderen

Binnen kinderdagverblijf KITS krijgt het kind de ruimte om zich op zijn eigen manier te ontwikkelen en op zijn eigen manier competent te zijn. Ruimte om te spelen zien we als een voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind.

4.1 Scheppen van ontwikkelingsmogelijkheden

Het kind maakt de eerste vier jaar een grote ontwikkeling door. Van pasgeborene die volledig afhankelijk is van zijn verzorgers tot een peuter van vier die zelf zijn kleren kan aantrekken, kan vertellen wat hij heeft meegemaakt en samen met anderen kan spelen. Dit wil niet zeggen dat elk kind op dezelfde wijze deze ontwikkeling doormaakt. Ieder kind is uniek en volgt zijn eigen ontwikkeling. Zo praat het ene kind met anderhalf en het volgende pas maanden later. Toch is het goed om stil te staan bij hoe in het algemeen de ontwikkeling van kinderen van 0 t/m 4 jaar zich voltrekt. Er zijn verschillende fasen te onderscheiden in de ontwikkeling van het kind.

De pedagogische medewerkers van KITS houden in hun zorg en activiteiten, rekening met de ontwikkelingsfase waarin het kind zit. Ze stemmen hun pedagogische handelen af op het individuele kind.

Er zijn verschillende ontwikkelingsgebieden te onderscheiden. Binnen deze ontwikkelingsgebieden kunnen verschillende aandachtspunten geformuleerd worden. Onze pedagogisch medewerkers kunnen zo binnen die verschillende gebieden kinderen stimuleren en eventuele problemen signaleren. Spel zien wij bij uitstek als middel om alle ontwikkelingsgebieden te prikkelen. Ruimte om te spelen zien we als een voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind.

4.1.1 Spelen

Kind en spel zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Spel neemt in het leven van een kind een grote plek in. Spel is een middel waardoor kinderen zich kunnen ontwikkelen. Door spel leert een kind zichzelf en de wereld om zich heen kennen. Het kind is zelf ontdekkend bezig en doet dit in zijn eigen tempo en naar eigen kunnen. Door te spelen doet het kind zintuiglijke ervaringen op, waardoor hij de omgeving leert kennen en deze informatie leert verwerken. Spelen betekent leren, maar ook werken, want voor kinderen is spelen een hele serieuze aangelegenheid. Kinderen benoemen het zelf ook regelmatig als werk.

Door spel wordt ook de motorische ontwikkeling geoefend; door bijvoorbeeld te rennen, te klimmen of te rollen met een bal. Spel bevordert tevens de cognitieve ontwikkeling; het kind leert met spel de eigenschappen van voorwerpen kennen en leert verbanden leggen. Blokken worden geordend van groot naar klein en je kunt ze stapelen. Kinderen geven taal aan hun spel. Daarnaast bevordert spel de sociaal-emotionele ontwikkeling. Kinderen moeten op hun beurt wachten en met andere kinderen omgaan. Ze leren samenwerken en rekening houden met wensen en behoeften van anderen. Het kind leeft zich uit in zijn spel waardoor hij zijn emoties kan naspelen, wat hem helpt bij het verwerken ervan.

Kortom: het spel is het middel bij uitstek om alle ontwikkelingsgebieden te prikkelen. Ruimte om te spelen, zien wij daarom als een voorwaarde voor de ontwikkeling van het kind.

Het spel van kinderen kan diverse vormen aannemen. Spelen kan zowel buiten als binnen en zowel samen als alleen. Voorbeelden van spel zijn: het vrije spel, kring- en zangspelen en tikspelen.

Bij vrij spelen mogen kinderen zelf kiezen wat ze willen doen. Hierdoor leren ze een eigen keuze te maken, ze bepalen met welk materiaal ze graag spelen, maar ook met wie, waar in de ruimte en hoe lang. De groepsruimtes bieden hiertoe veel gelegenheid, zoals: zelf een boekje lezen, werken met divers materiaal, puzzelen of in de poppenhoek spelen. Soms worden kinderen gestimuleerd in het vrije spel, omdat ze telkens met hetzelfde spelen of

om het spel wat meer te sturen, zodat de kinderen leren er wat meer uit te halen, maar niet teveel en niet onnodig. Bij gezamenlijke spellen worden kinderen uitgenodigd om mee te doen. Als ze dit niet willen, wordt hier niet op aangedrongen. Misschien wil een kind een volgende keer wel.

Om het spel van kinderen te bevorderen is het van belang dat het kind zich veilig en geaccepteerd voelt; het kind moet tijd en rust krijgen om ongestoord te kunnen spelen. Het kind moet de kans krijgen om zelf te bepalen hoe er gespeeld moet worden.

Ten slotte, kinderen spelen met alles. We doen kinderen tekort als ze alleen met speelgoed kunnen spelen. Het 'echte' leven interesseert kinderen in hoge mate. Huishoudelijke voorwerpen bieden andere mogelijkheden en ervaringen dan speelgoed; ze voelen anders aan, je kunt er levensechter mee spelen. Daarmee vormt het voor kinderen een belangrijke bron van ontdekken, leren en zelfstandig spelen.

Ten aanzien van het speelgoed worden er een aantal regels gehanteerd:

- het speelgoed moet veilig zijn;
- het moet tegen een stootje kunnen;
- het moet aansluiten bij de leeftijd, mogelijkheden en belevingswereld van het kind;
- speelmateriaal moet uitnodigen tot herhaling en geconcentreerd spel;
- speelmateriaal moet uitnodigen tot ontdekken, ervaren en leren;
- speelgoed moet uitdagen en ruimte laten voor de eigen fantasie van het kind.

Wij gaan er volgens de principes van Pikler van uit dat speelgoed, wat uit zichzelf niet doet, tot leven komt in de handen of voeten van een kind, daardoor ontstaat de grootste concentratie en dus de beste mogelijkheid tot ontwikkeling.

“Passief speelgoed leidt tot een actieve baby”.

4.1.2 Sociaal- emotionele ontwikkeling

De sociaal- emotionele ontwikkeling houdt in dat een kind een eigen persoonlijkheid ontwikkelt die overeenkomt met verwachtingen en gedragingen in de sociale omgeving.

Kinderen ontwikkelen een eigen persoonlijkheid die deels genetisch bepaald is, maar wordt ook grotendeels gevormd door de omgeving van het kind.

De mens is een sociaal wezen die vanaf de geboorte contact zoekt met de sociale omgeving. Die sociale omgeving is zelfs noodzakelijk om te kunnen groeien en zich te ontwikkelen. Een pasgeboren baby is hulpeloos, afhankelijk van verzorgers voor voeding en warmte. Maar ook een peuter onderzoekt de wereld vanuit de veilige band van vertrouwen en liefde.

Deze band van warmte, liefde en geborgenheid tussen kind en verzorger, noem je hechting. De hechting zorgt er voor dat een kind zich veilig voelt en is de basis voor de verdere sociaal- emotionele ontwikkeling.

In eerste instantie zal een kind zich hechten aan veelal de moeder. Kinderen die al vanaf jonge leeftijd naar het Kinderdagverblijf gaan, zullen in die omgeving zoeken naar veiligheid en geborgenheid en zullen zich gaan hechten aan de pedagogisch medewerkers die hem verzorgen. Vanuit deze veilige basis kan een kind zich verder ontwikkelen en zijn persoonlijkheid vormen.

We vinden het belangrijk in de omgang met de kinderen dat de pedagogische medewerkers het kind leert kennen en de persoonlijke kenmerken van ieder kind te onderkennen. Kinderen te helpen in situaties die beangstigend kunnen zijn of hen helpen rustig te worden als er drukke momenten zijn.

Kinderen hebben soms moeite om hun emoties onder controle te houden. Ze moeten leren om te gaan met hun

emoties. Soms kan een kind om een (vanuit een volwassen perspectief) kleinigheid volledig overstuur raken. Deze kinderen helpen wij door het gedrag en de situatie te benoemen, aan te geven dat het niet nodig is om in dit soort situaties zo overstuur te raken.

Het geven van zelfvertrouwen speelt hierbij ook een belangrijke rol. Kinderen met zelfvertrouwen zijn beter in staat een positief zelfbeeld op te bouwen. De pedagogisch medewerkers van KITS proberen het kind het gevoel te geven dat het onvoorwaardelijk wordt geaccepteerd. Hierbij is het van belang dat het kind begrijpt en/ of voelt dat bepaald gedrag wordt 'afgekeurd' om het gedrag en niet om de persoon. Het kind als persoon wordt gewaardeerd en gerespecteerd los van het gedrag wat het kind vertoont.

4.1.3 Senso- motorische ontwikkeling

Vanaf de geboorte moet een kind zijn eigen lichaam onderzoeken en erop leren vertrouwen. Een kind ontdekt zijn lichaam door zijn vingers, zijn tenen, zijn armen en benen met de mond helemaal af te tasten. Tevens leert het kind zijn lichaam te vertrouwen door te leren reageren op alle prikkels uit de omgeving. Dit leert een kind door te bewegen. In bewegen en ervaren ligt de basis voor het leren vertrouwen.

De ontwikkeling door met bewegen te reageren op gevoel, licht en geluid, noemen we de senso- motorische ontwikkeling.

Kinderen tussen 0 en 4 jaar maken een snelle ontwikkeling door. De verschillen in lichamelijk functioneren tussen baby's en peuters zijn enorm. De senso- motorische ontwikkeling is een ononderbroken proces. De ene vaardigheid bouwt voort op de volgende. Op hoofdlijnen doorlopen alle kinderen dezelfde ontwikkeling wel op hun eigen manier. Het tempo van ontwikkeling verschilt enorm.

Het is van groot belang dat kinderen hun bewegingsontwikkeling in hun eigen tempo door kunnen maken. Een ontwikkeling zonder hulp en inmenging van volwassenen. Niet alleen bewegen kinderen zich dan harmonieus; het beïnvloedt ook de algehele ontwikkeling, met name hun zelfbewustzijn en hun zelfvertrouwen komen hierdoor tot stand.

Op KITS wordt het kind niet vanzelfsprekend in posities gebracht waar het zelf nog niet in of uit kan komen. Een kind dat bijvoorbeeld nog niet zelf kan gaan zitten, wordt door ons niet in een zittende positie gebracht of in een kinderstoel gezet.

Een kind heeft een volwassene niet nodig om te leren rollen, te kruipen, zich op te richten, te gaan zitten of te leren lopen. Het slaagt daar zelf in. Vaak willen volwassenen kinderen goedbedoeld bij dit proces helpen of aanmoedigen. Kinderen worden vaak met elkaar vergeleken. We gaan erbij KITS vanuit dat ieder kind competent is als de voorwaarden om tot ontwikkeling te komen maar aanwezig zijn. Ieder kind is uniek en volgt zijn eigen ontwikkelingsgang.

Op alle groepen krijgen kinderen volop de ruimte en de gelegenheid om te klimmen, klauteren en bewegen. Het speelgoed aanbod, de bewegingsactiviteiten en creatieve activiteiten dragen er aan bij dat een kind zich op eigen tempo kan ontwikkelen. De pedagogische medewerkers van KITS observeren de kinderen om zoveel mogelijk qua speelmateriaal en activiteiten aan te kunnen sluiten bij ieder individueel kind.

4.1.4 Cognitieve ontwikkeling

Baby's komen ter wereld met een aangeboren vermogen om te denken en de wereld te begrijpen Dit vermogen ontwikkelt zich tijdens de groei naar volwassenheid. We noemen dit de cognitieve ontwikkeling.

Kinderen ontdekken hun omgeving in kleine stapjes. Ze zijn van nature nieuwsgierig. Ze nemen informatie op en telkens als ze hun kennis uitbreiden, bouwen ze verder op hun kennis die ze al hebben.

In de eerste levensfase doen kinderen allerlei indrukken op en leren ze door waar te nemen. Ze leren het effect van eigen bewegingen en hebben in de gaten dat als ze bijvoorbeeld tegen een bal aanduwen dat deze gaat rollen.

Langzamerhand leren ze door ervaringen de betekenis van allerlei begrippen kennen, gaan zaken associëren, leren kleuren en vormen herkennen en benoemen, leren puzzelen, kunnen een verhaallijn volgen en op den duur kunnen ze dit ook navertellen.

We willen de kinderen niet de al ontdekte wereld geven, maar de mogelijkheid om zelf de wereld te ontdekken. Door de kinderen te omringen met 100 verschillende talen en kinderen zelf op onderzoek uit te laten gaan, bieden we kinderen de mogelijkheid om de wereld zelf te ontdekken. Deze ontdekkingsdrang stimuleren we door de ruimten zo in te richten dat het kinderen uitdaagt en prikkelt.

Doordat de pedagogische medewerkers kijken en luisteren naar de kinderen kunnen ze verschillende materialen en activiteiten aanbieden die aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van het kind. Op deze wijze proberen we een positieve bijdrage te leveren aan de cognitieve ontwikkeling van elk kind.

4.1.5 Taal- spraakontwikkeling

Van alle dingen die kinderen tijdens hun eerste levensjaren leren, lijkt het leren praten toch wel het grootste wonder. In eerste instantie stoot een baby allerlei klanken uit. Die klanken vormen de basis voor het leren praten. Al die klanken gaan steeds meer lijken op gebrabbel. En veelal zijn de eerste woordjes die een baby zegt 'papa' en 'mama'. Als een kind actief zijn eerste woordjes gaat uitspreken is ondertussen zijn of haar passieve woordenschat al aardig aan het groeien. Dit blijkt duidelijk uit het feit dat een dreumes al heel veel begrijpt van wat ouders zeggen en ook al allerlei opdrachten kan uitvoeren, zoals 'gooi maar in de prullenbak'.

Langzamerhand gaan kinderen steeds meer woorden goed uitspreken, al wil het gebruik van sommige letters nog wel eens moeilijk zijn en worden woorden verbasterd. Zo rond een jaar of 2 á 3 worden er kleine zinnen geformuleerd, zoals 'Mama, jij helpen?' of 'Ik heb honger'.

We stimuleren de taalontwikkeling van kinderen onder andere door handelingen te benoemen en veel met ze te praten, veel vragen te stellen en kinderen de tijd geven om hun antwoord te formuleren.

Door veel met kinderen te praten, komen ze in aanraking met allerlei woorden en hun Betekenis. Hierdoor maken ze ook eerder kennis met zinnen met een ingewikkelde zinsbouw. De medewerkers van KITS hebben een voorbeeldfunctie en spreken zodoende allemaal Algemeen Beschaafd Nederland. De medewerkers proberen geen verklein woordjes te gebruiken en stimuleren 'normaal' taalgebruik (een auto heet geen toettoet maar wordt auto genoemd). Dit doen wij niet door de kinderen te verbeteren, maar zelf het juiste woord te gebruiken. Bijvoorbeeld, wanneer een kind een plaatje aanwijst van een auto en deze toettoet noemt, reageren de medewerkers met; dat heb jij goed gezien, dat is een auto.

Wij passen het taalgebruik aan, aan dat wat het kind aankan.

Tijdens het praten met kinderen letten onze pedagogisch medewerkers erop of een kind duidelijk praat, of het alle letters kan uitspreken, of een kind te verstaan is en begrijpt wat er wordt gezegd, of een kind al zinnetjes kan maken, etc. Als een kind onduidelijk spreekt is het zelf duidelijk herhalen van het slecht gearticuleerde woord of het laten herhalen van het woord nadat het is voorgezegd een stimulans.

4.1.5.1 Muziek

De eerste kennismaking met muziek vindt al plaats tijdens het verblijf in de baarmoeder. We doen daar de eerste ervaringen op met muziek en ritme: de puls van de hartslag, het ritme van de bloedstroom, het afwisselend waarnemen van wel en geen trillingen, het ritmisch heen en weer wiegen tijdens de bewegingen van de moeder. Het gehoororgaan functioneert vanaf de 23ste week van de zwangerschap volledig. Een baby herkent na de geboorte klanken, muziek, teksten en taal die hij tijdens de zwangerschap regelmatig gehoord heeft. Het kind is al vertrouwd met geluiden zoals de stem van de moeder, vader en broertjes/ zusjes. De favoriete tunes van televisieprogramma's, het geluid van de stofzuiger en van de deurbel, zijn bekende geluiden.

Muziek lijkt veel op taal. Taal en muziek bestaan beide uit klanken. Muziek en vooral samen zingen geeft energie en een gevoel van saamhorigheid. Zingen is een vorm van communicatie en geeft uitdrukking aan emoties. Muziek en bewegen zijn onlosmakelijk met elkaar verboden. Muziek roept bij jonge kinderen automatisch beweging op.

Bij KITS zetten we regelmatig liedjes in bij verschillende momenten op de dag. Bij het opruimen, een kringetje maken, of het eten en drinken. De kinderen kunnen op deze wijze de koppeling maken tussen een bepaald liedje en het uitvoeren van een bepaalde activiteit.

Daarnaast doen we ook regelmatig spelletjes op muziek, zoals dansen, bewegingen imiteren, stilstaan wanneer de muziek stopt etc. Tevens zingen we liedjes met de kinderen waarbij bewegingen of gebaren horen. Hierbij zien we dat kinderen die nog niet meezingen, meedoen met het liedje door hun aandachtige blik, of gebaren en plezier hieraan beleven.

De radio en de verschillende cd's gebruiken we bewust. De radio wordt niet gebruikt als achtergrond geluid. Voor kleine kinderen is het nog moeilijk om achtergrondgeluiden weg te filteren. Muziek wordt alleen bewust ingezet. Een rustig klassiek muziekje om de kinderen tot rust te brengen, een vrolijke K3 cd om met de kinderen samen te dansen en te springen.

4.1.6 Ontwikkeling van de creativiteit

Creativiteit heeft alles te maken met fantasie. Fantasie kan men opvatten als denken in beelden die op dat moment niet overeenkomen met de werkelijkheid. Deze simpele vorm van fantasie komt voor het eerst voor in het tweede levensjaar. Fantasie kan ook verder gaan. De voorstelling die een kind maakt gaat verder en heeft 'in het echt' nooit bestaan. Het uiten van deze fantasieën kan op verschillende manieren. Door middel van spel, door middel van tekenen of knutselen, door het zingen van fantasieliedjes enz.

Het stimuleren van allerlei creatieve activiteiten, waarbij het kind probeert zijn fantasie te laten spreken, is belangrijk binnen de ontwikkeling van het kind, we besteden hier dagelijks veel aandacht aan. Het veelvuldig knutselen en tekenen door peuters, waarbij niet alleen waarheidsgetrouwe dingen worden gemaakt of getekend, maar ook dingen die een uiting van fantasie zijn is van belang.

Het spelen of naspelen van tafereeltjes bevordert tevens de creativiteit van het kind. Daarom bieden wij de kinderen verkleedkleden en bijbehorende accessoires aan.

Creatieve activiteiten zijn tevens een goede aanleiding om plezier met elkaar te maken en allerlei spannende dingen te ontdekken. De ontdekking dat verf aan je vingers blijft plakken, dat je klei kan kneden enz. Het onbevangen en onbevooroordeeld kunnen experimenteren met materialen, het ontdekken van de mogelijkheden en beperkingen schept plezier. Behalve dit creatief bezig zijn, gaan dit soort activiteiten gepaard met extra individuele aandacht. Creatief bezig zijn is een intensief moment tussen kind en pedagogische medewerker.

4.2 Jongens en Meisjes

We zijn er ons van bewust dat de kinderen op het kinderdagverblijf veel meer met vrouwen dan met mannen in aanraking komen.

Uit onderzoek is gebleken dat vrouwen, eerder dan mannen, gedrag bij kinderen als 'druk' of 'destructief' interpreteren. Vanuit ons veelal vrouwelijke referentiekader vinden we daarom belangrijk om ons te realiseren dat we positief met 'druk' gedrag moeten omgaan; door naar behoefte verschillende bewegingsactiviteiten aan te bieden.

Kinderen zijn heel gevoelig voor voorbeeldgedrag. We proberen roldoorbrekend te werken: er is voor jongens en meisjes ruimte om buiten te schreeuwen, te stoeien en er is ruimte voor bewegingsspelletjes om energie kwijt te kunnen. Verder geldt dat al het speelgoed voor zowel jongens als meisjes is bedoeld: we vinden het prima als een jongen zich verkleedt als prinses en een meisje voor bouwvakker speelt.

Tevens is er ruimte voor verschillen: Uit onderzoek is gebleken, dat de meeste jongens in vergelijking met meisjes van dezelfde leeftijd nog minder talig zijn ingesteld. We proberen onze pedagogisch medewerkers er rekening mee te laten houden dat ze hun boodschap aan jongens soms korter en bondiger formuleren. De pedagogische medewerkers proberen zoveel mogelijk 'negatief' gedrag om te buigen naar iets positiefs, door een alternatief aan te bieden in plaats van veelvuldig nee te zeggen. Door bijvoorbeeld een kind die gooit met zand een bal aan te bieden en te vertellen dat als het kind wil gooien dit mag, maar dan wel met de bal in plaats van met het zand.

Soms zullen we bewust een situatie even aankijken, omdat eigen ervaringen opdoen zinvoller is dan waarschuwen. Hierbij stellen we ons zelf altijd de vraag;

- Wat is het ergste wat er kan gebeuren?
- Vinden wij dat een aanvaardbaar risico?

Buiten spelen

Kinderdagverblijf Kits hecht veel waarde aan buiten spelen. Streven is dat de kinderen minimaal een keer per dag naar buiten gaan. Kits beschikt over twee Stints en een bolderkar om uitstapjes te kunnen maken met kinderen, zodat er ook echt "een wereld te ontdekken is".

5. Kinderdagverblijf KITS in de praktijk

Dit hoofdstuk beschrijft hoe Kinderdagverblijf KITS in praktijk vorm geeft aan de visie en uitgangspunten van Reggio Emilia, Emmi Pikler en de beschreven opvoedingsdoelen.

5.1 Kinderdagverblijf KITS

Kinderdagverblijf KITS beschikt over 2 locaties in de stad Groningen.

De locatie aan de Deimten is in april 2009 van start gegaan en de locatie aan Slenk in april 2012.

Kinderdagverblijf KITS heeft als doel: Kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar kwalitatief goede en verantwoorde opvang te bieden waarbij respect voor, en de ontwikkeling van het kind centraal staat.

5.1.1 Opvangmogelijkheden

Kinderdagverblijf KITS biedt verschillende opvangmogelijkheden:

- Hele dagopvang van 7.30-18.30
- Halve dagopvang van 7.30-13.00 of van 13.00-18.30
- Vervroegde opvang van 7:00-7:30

Daarnaast biedt Kinderdagverblijf KITS ook de mogelijkheid voor Buitenschoolse opvang, hierover vindt u meer in het informatieboekje en het beleidsplan van de Buitenschoolse opvang.

Binnen het kinderdagverblijf kunnen ouders kiezen tussen een 51 weken of een 48 weken pakket. Ouders die kiezen voor het 48 weken pakket nemen in de zomerperiode drie weken aaneengesloten vakantie op en geven dit voor 1 april door aan Kits.

5.1.2 Openingstijden

Kinderdagverblijf KITS is geopend van 7.30 tot 18.30 uur.

Een hele dag bestaat uit 11 uur. Een halve dag opvang bestaat uit 5,5 uur te weten van 7.30 tot 13.00 uur of van 13.00 tot 18.30 uur.

Aanvullend op de pakketten kunnen ouders kiezen voor vervroegde opvang van 7.00 tot 7.30.

5.1.3 Sluitingsdagen

Kinderdagverblijf KITS is 51 weken per jaar geopend, de laatste week van het jaar, tussen kerst en oud en nieuw, is KITS gesloten.

Daarnaast is Kinderdagverblijf KITS gesloten op de reguliere feestdagen:

- Maandag tweede paasdag
- Koninginnedag
- Donderdag Hemelvaartsdag
- Vrijdag de dag na Hemelvaart
- Maandag tweede pinksterdag

Eens in de vijf jaar is KITS gesloten op 5 mei Bevrijdingsdag (2015/ 2020).

5.2 Het team

Alle medewerkers van Kinderdagverblijf KITS werken volgens de ideeën en uitgangspunten van de visie Reggio Emilia en Emmi Pikler, die zijn omschreven in ons pedagogisch werkplan.

Ons team is een mix van talenten. Iedere medewerker heeft een passie of specialiteit 'een taal' zoals dit in de visie van Reggio Emilia genoemd wordt. Hier kunnen de kinderen van profiteren.

KITS gaat uit van de kwaliteiten en competenties van haar medewerkers. We streven er na om zoveel mogelijk gebruik te maken van de passies en competenties van de medewerkers en deze ook onderling uit te wisselen. Op deze manier proberen we het beste uit onze medewerkers te halen. Ze kunnen elkaar aanvullen, van elkaar leren en de kinderen hun 100 talen aanreiken.

Alle teamleden zijn communicatief ingesteld en getraind in het kijken en luisteren naar de kinderen. “Wie is dit kind? Wat heeft dit kind nodig? Wat vraagt het kind van mij? Wat wil een kind met dit gedrag zeggen? Wanneer moet ik ingrijpen?” Deze vragen staan centraal in onze werkwijze.

De medewerkers van Kinderdagverblijf KITS worden ondersteund door een pedagoog.

Om kwaliteit, continuïteit en veiligheid te waarborgen binnen Kinderdagverblijf KITS, wordt er gewerkt met vaste medewerkers per groep. Het aantal medewerkers per groep is afhankelijk van het aantal kinderen. Hiervoor volgen we de wettelijke richtlijnen;

Ten minste één groepsleidster wordt ingezet voor de verzorging en opvoeding van gelijktijdig ten hoogste:

- 4 kinderen in de leeftijd van 0 tot 1 jaar.
- 5 kinderen in de leeftijd van 1 tot 2 jaar.
- 6 kinderen in de leeftijd van 2 tot 3 jaar.
- 8 kinderen in de leeftijd van 3 tot 4 jaar.

Het aantal groepsleiders bij een gemengde groep wordt bepaald aan de hand van het gemiddelde, waarbij naar boven mag worden afgerond.

Alle medewerkers zijn in het bezit van een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag / continue screening). Daarnaast zijn de pedagogisch medewerkers minimaal in het bezit van een SAW 3 MBO-Diploma.

Bij ziekte en vakantie maken we gebruik van een vaste invalpool. Alle invalkrachten zijn in dienst bij KITS en worden op de verschillende groepen ingezet. Voor de invalmedewerkers gelden dezelfde richtlijnen als voor de vaste medewerkers van KITS

Naast de gediplomeerde pedagogisch medewerkers bieden wij stagiaires de mogelijkheid om passende werkervaring op te doen. We hebben stage plaatsen beschikbaar op verschillende niveaus van MBO-2 tot HBO. Stagiaires zijn boventallig en werken altijd onder toezicht en verantwoordelijkheid van de aanwezige pedagogisch medewerker. Onze stagiaires werken volgens de uitgangspunten die staan omschreven in ons pedagogisch werkplan.

Medewerkers van de KITS hebben een voorbeeldfunctie, zij leven de regels en afspraken consequent en op de juiste manier na. En hanteren in principe het Algemeen Beschaafd Nederlands als voertaal.

5.2.1 De pedagogisch medewerker als begeleider

De KITS medewerkers treden op als zogenaamde onderzoekers en als begeleiding in plaats van als leiding. Dit betekent dat de begeleiding als het ware naast of achter het kind staat en samen met het kind bekijkt wat hij nodig heeft. De volwassenen vormen dus niet het middelpunt, maar scheppen voorwaarden.

Het kind geeft bij ons voornamelijk zelf richting aan zijn ontdekkingsstocht en wordt hierin gevolgd en gestimuleerd door de medewerkers van Kinderdagverblijf KITS.

De medewerker helpt en begeleidt kinderen niet vanuit eigen belang (omdat iets bijv. zo leuk is) of onnodig. De pedagogisch medewerker bekijkt of en wanneer een kind haar hulp/begeleiding nodig heeft. De begeleiders van baby- en dreumesen hebben veel zorgtaken. Het contact tijdens verschonings- of eetmomenten zijn erg belangrijk. De begeleiders van de peuters vind je vaak tussen de kinderen. Bezigt met één kind of met een klein groepje. Alle kinderen worden persoonlijk benaderd en geobserveerd. De pedagogisch medewerker houdt zoveel mogelijk bij wat een kind per dag heeft gedaan, zodat de pedagogisch medewerker hier een volgende keer bij kan aansluiten.

5.2.2 Achterwacht en Vier ogen principe

Het streven is dat er te allen tijde meerdere (minimaal twee) pedagogisch medewerkers in het pand aanwezig zijn. Indien slechts één beroepskracht in het pand aanwezig is, dan is ondersteuning van deze beroepskracht door een andere volwassene in geval van calamiteiten geregeld. Het ‘boventallige’ personeel wat in het gebouw aanwezig kan zijn is de eigenaar, pedagoog, locatiemanager of administratie. Om de veiligheid van kinderen en medewerkers te waarborgen zijn alle medewerkers zich bewust van het belang van het vierogenprincipe. Het beleid bij KITS ten aanzien van 4 ogen principe kunt u lezen in het 4 ogen en oren principe die achteraan als bijlage is toegevoegd.

5.3 De Stamgroepen

Kinderdagverblijf KITS biedt opvang aan kinderen in de leeftijd van 0 tot het moment waarop zij naar de basisschool gaan, op 8 groepen verdeeld over 2 locaties. De opvang is ingedeeld in verschillende stamgroepen, met ieder een eigen leeftijdsgroep en vaste pedagogisch medewerkers.

De indeling ziet er als volgt uit:

Kinderdagverblijf KITS in de Reitdiepwijk, Slenk 2, bestaat uit 7 groepen:

- 3 babygroepen waar kinderen van 6 weken tot 2 jaar worden opgevangen. Op deze groepen worden maximaal 11 tot 12 kinderen per dag opgevangen en dagelijks begeleid door 3 pedagogisch medewerkers. (een medewerker per 4 baby's)
- 3 peutergroepen waar kinderen van 2 tot 4 jaar worden opgevangen. Op deze groepen worden maximaal 16 kinderen per dag opgevangen en dagelijks begeleid door 3 pedagogisch medewerkers.
- 1 ateliergroep waarin kinderen van 3 tot 4 jaar worden opgevangen. Op de ateliergroep worden max 4 kinderen opgevangen en dagelijks begeleidt door 1 pedagogisch medewerker. De ruimte wordt ook vaak gebruikt als ruimte waar activiteiten worden aangeboden. Zie kopje ateliergroep op de slenk.

Kinderdagverblijf KITS op het Zernikecomplex, De Deimten 3, bestaat uit 2 groepen:

- 1 Babygroep waar kinderen van 6 weken tot 2 jaar worden opgevangen. Op deze groep worden maximaal 9 kinderen per dag opgevangen en dagelijks begeleid door 2 pedagogisch medewerkers.
- 1 peutergroep waar kinderen van 2 tot 4 jaar worden opgevangen. Op deze groep worden maximaal 15 kinderen per dag opgevangen en dagelijks begeleid door 2 tot 3 pedagogisch medewerkers.

5.3.1 Gebruik van stamgroepen

Bij Kits worden kinderen in een vaste stamgroep geplaatst.

Wanneer er voor een bepaald dag (dagdeel) nog geen plek is op de stamgroep dan mag een kind gebruik maken van een andere stamgroep. Deze periode is schriftelijk vastgelegd in het plaatsingsovereenkomst tussen KITS en de ouder.

Op KITS worden er gedurende dag verschillende activiteiten aangeboden op de verschillende groepen. Op de Slenk hebben we een ateliergroep (zie punt 5.3.5 ateliergroep op de slenk) waar kinderen vanaf 3 jaar extra uitdaging aangeboden krijgen. Ouders dienen hier schriftelijk toestemming voor te geven via een toestemmingsformulier gebruik 2e stamgroep.

5.3.2 *Samenvoegen van de groepen*

Kinderen zijn over het algemeen in hun eigen stamgroep bij hun vaste begeleider. Door ziekte, vakantie etc. kan het voorkomen dat de groepen niet vol zitten. Op die momenten kan het voorkomen dat groepen worden samengevoegd of dat een kind voor een dagdeel naar een andere groep gaat. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.

5.3.3 *De babygroep*

De individuele verschillen tussen de baby's in de groep zijn groot, waardoor de dagindeling van elk kind anders is. De jongere baby's hebben meer behoefte aan slaap (elke baby heeft een vast bedje bij KITS) en zullen dus vaker en (soms) langer slapen dan de oudere baby's.

Ditzelfde geldt voor de voeding. Wanneer baby's ouder worden, begint hun dagindeling meer met elkaar overeen te stemmen. Het is van groot belang dat medewerkers oog hebben voor de behoeften van elk kind.

Vanaf de dreumesleeftijd hebben de kinderen op de groep een redelijk vast dagritme (zie punt 6.4 dagindeling), zodat de kinderen weten wat erop de dag gaat gebeuren. Dit maakt de dag enigszins herkenbaar en biedt kinderen veiligheid.

De verzorging van de individuele baby's beslaat een groot deel van de dag. We gaan ervanuit dat het verzorgen van een baby (eten geven, verschonen, kleden) ook opvoeden is. En we vinden het van groot belang dat iedere baby voldoende individuele aandacht krijgt tijdens de verzorgingsmomenten. Baby's krijgen altijd de fles op schoot van de begeleider en tijdens het verschonen en aan- en uitkleden hanteren we duidelijke regels (zie punt 6.5.4 Respectvolle verzorging; verschonen). Het vertellen wat je doet staat daarbij centraal. Door deze communicatie weet een baby wat het te wachten staat en kan het hierop inspelen. Zo kan een baby actief meewerken aan zijn eigen zorg.

Tussen het eten en slapen door hebben de baby's de gelegenheid om te spelen in een vrije bewegingssituatie. Het kind kan op deze wijze zelf ontdekkend bezig zijn, waarbij de pedagogische medewerkers speelgoed in de omgeving van het kind plaatst passend bij de ontwikkelingsfase en interesse van het kind. In principe geven de medewerkers geen speelgoed in de handen van de baby's. Op deze manier stimuleren wij de baby zelf te ontdekken en de keuze te maken het speeltje te pakken.

Voorbeelden van uitdagend spelgoed zijn: bakjes, blokken(stoof), ballen, bekers, vergieten, emmertjes.

Baby's zijn naast spelen veel bezig om zich motorisch te ontwikkelen. Door de vrije bewegingsruimte krijgen ze hier alle kansen voor. Baby's die al iets ouder zijn, kunnen kruipen door een kruiptunnel, een onder de box, kruipen over kussens, een poef of op een kruipplateau.

Voor de dreumesen bieden we op de groep standaard maximaal 3 verschillende soorten speelgoed aan. Voor dreumesen is het belangrijk dat er meerdere dingen van hetzelfde zijn. Dit heeft verschillende redenen.

Kinderen in de dreumesleeftijd willen vaak ook wat een ander heeft. Door meer van hetzelfde aan te bieden, ontstaan er minder conflicten; een kind kan immers hetzelfde pakken als een ander als het dat wil. Daarnaast bestaat het spel van een dreumes vooral uit: verzamelen, in en uit een kast/doos doen, stapelen etc. Daarom bieden we de dreumesen van de groep veel manden en bakken aan waarmee een dreumes kan sjouwen.

Op Kinderdagverblijf KITS beschikken we over een eigen 'speltheek' waar de medewerkers van de groep materialen kunnen omruilen om af te wisselen op de groep. Op deze wijze kan er bewuster worden ingespeeld op de behoeften van de kinderen op de groep.

5.3.4 *De peutergroep*

Op de peutergroep werken we met een redelijk vast dagritme, zodat de kinderen weten wat er de dag gaat gebeuren. Dit maakt de dag enigszins herkenbaar en biedt kinderen veiligheid. (zie punt 6.4 dagindeling)

Op de peutergroep is er veel ruimte voor vrij spelen. De groep is ingericht met twee maximaal drie verschillende speelhoeken. In de speelhoeken is speelgoed te vinden passend bij het thema van de hoek. De bouwmaterialen vind je in de bouwhoek, de poppen in de poppenhoek en de kassa in het ingerichte winkeltje. Het doel van de hoeken is dat de kinderen gericht kunnen spelen. Hierdoor vindt een verdieping van het spel plaats, is er meer concentratie en minder afleiding door andere kinderen en ander speelgoed.

Tevens geeft het punten van herkenbaarheid en het geeft het overzicht voor kinderen. Het is duidelijk waar je de poppen kunt vinden, waar je gaat eten en waar je je kunt verstoppen.

Dit bevordert de rust op de groep en een gevoel van veiligheid voor de kinderen.

Bij het vrij spelen kiest de peuter zelf zijn materiaal. Hij kiest met wat hij wil spelen, met wie, op welke plek in de groep en soms hoe lang. De begeleiders op de groep leren de kinderen alvorens ze een ander materiaal pakken, dat ze het andere speelgoed op ruimen. Van de materialen zijn foto's gemaakt en in de kasten en op de bakken geplakt. De peuter kan zo zien waar hij het materiaal kan vinden is en waar het weer teruggezet kan worden.

De begeleider zorgt er voor dat er uitdagende materialen op de groep zijn, die aansluiten bij de behoeften van de kinderen op dat moment. Er wordt net als bij de dreumesen rekening gehouden met het feit dat er meer van hetzelfde aanwezig is. Niet te veel verschillende materialen en minder speelgoed bevordert delen en samen spelen en voorkomt dat kinderen overprikkeld raken. Dit vraagt bij jongere kinderen wel enige begeleiding. De speelmaterialen worden regelmatig gewisseld of aangevuld met de speelmaterialen in de 'speeltheek' of van de andere groepen.

De begeleider observeert de kinderen tijdens het spelen. Ze weet waar de interesses van elk kind ligt waardoor ze het kind een passend materiaal of activiteit weet aan te bieden passend bij het ontwikkelingsniveau en interesse.

De kinderen gaan bij KITS dagelijks naar buiten. De buitenruimte geeft de kinderen de gelegenheid vrij te bewegen. Te fietsen, klimmen, klauteren, rennen en je even helemaal uit te leven. Kinderen die meer van binnen spelen houden, kunnen bij mooi weer speelgoed kiezen wat ze buiten ook kunnen doen zoals tekenen of puzzelen.

5.3.5 *Ateliergroep op de Slenk*

Kinderdagverblijf Kits laat zich inspireren door de pedagogiek van Reggio Emilia. Een belangrijke pijler in deze pedagogiek is de gedachte dat kinderen 100 talen hebben om te laten zien wie ze zijn en wat ze kunnen. Een uitgelezen plek hiervoor is het atelier. In het atelier is een kleine peutergroep gevestigd van maximaal vier kinderen tussen de 3 en 4 jaar oud. Deze groep wordt een dagdeel (ochtend of middag) uitgedaagd met activiteiten die aansluit bij hun belevingswereld. Op deze manier proberen we deze kinderen wat meer uitdaging te bieden. Per dagdeel kan dit een wisselende groep kinderen zijn zodat zoveel mogelijk kinderen hier aan mee kunnen doen. Eet- en drinkmomenten zijn in de keuken. De belevenissen van uw kind op de ateliergroep kunt u terug lezen in evernote

5.3.6 Spelothek

Niet teveel verschillende materialen en minder speelgoed op de groep bevordert het delen en samen spelen en voorkomt dat kinderen overprikkeld raken. Dit vraagt bij jongere kinderen wel enige begeleiding.

De speelmaterialen worden regelmatig gewisseld of aangevuld met de speelmaterialen in de spelothek.

Elke groep heeft een aantal basis materialen, Door meer van hetzelfde aan te bieden, ontstaan er minder conflicten; een kind kan immers hetzelfde pakken als het dat wil. Ook bevordert veel hetzelfde materiaal het spel naast elkaar, wat een voorbereiding is op het samenspelen.

In de spelothek zijn alle overige speelmaterialen te vinden. De speelmaterialen zijn geordend in bakken met hierop een foto of sticker, zodat het duidelijk is wat er in welke bak aanwezig is.

De speelmaterialen kunnen worden opgehaald door de begeleiders van de groep wanneer het voor de kinderen wenselijk lijkt. Op deze manier kan er bewust worden aangesloten bij de ontwikkeling en belevingswereld van de kinderen en kinderen op de groep. Je laat de kinderen in aanraking komen met de 100 verschillende talen.

5.3.7 Spelen buiten de stamgroep

Buiten de stamgroepen om bestaat er voor de kinderen ook de mogelijkheid om te spelen of aan activiteiten mee te doen in andere, gezamenlijke ruimtes. Op deze wijze kunnen we kinderen meer mogelijkheden bieden en in aanraking laten komen met extra talen.

Kinderdagverblijf KITS, in de Reitdiepwijk, beschikt over een kunstatelier, lichtatelier, bibliotheek en een centrale keuken. Hier kunnen kinderen onder begeleiding van een pedagogisch medewerker koekjes bakken of experimenteren met materialen. In het multifunctionele gebouw in de Reitdiepwijk bevindt zich tevens een speellokaal die gebruikt kan worden door de kinderen en medewerkers van Kinderdagverblijf KITS. Deze ruimte wordt voornamelijk ingezet om te bewegen met elkaar. Klimmen, klauteren, rennen, dansen en springen.

Kinderdagverblijf KITS op het Zernikecomplex beschikt over een bibliotheek, atelier, lichtatelier en een centrale hal. Deze hal doet dienst als garderobe, ontmoetingsruimte en extra speelruimte. De centrale hal kan voor de baby's en peuters gebruikt worden als extra speelruimte wanneer de BSO kinderen niet aanwezig zijn. Tevens kunnen de kinderen van de peutergroep gebruik maken van de diverse speelhoeken van de BSO wanneer de BSO kinderen niet aanwezig zijn. De hal wordt ook gebruikt als ruimte om te bewegen met elkaar, dansen, rennen en springen.

Tijdens activiteiten die plaats vinden buiten de vaste stamgroep om gaat in principe één van de vaste pedagogisch medewerkers van de groep mee, om de kinderen te begeleiden.

5.3.8 Incidenteel extra dagen afnemen?

Soms kan het wel eens handig zijn: een extra dag afnemen, omdat u bijvoorbeeld extra moet werken of omdat er andere omstandigheden zijn waardoor u tijd voor uzelf nodig heeft. Wij van kinderdagverblijf KITS begrijpen dat en werken graag mee aan een passende oplossing.

5.5.8.1 Extra dagen

Zowel op het kinderdagverblijf als op de BSO bieden wij (onder bepaalde voorwaarden) de mogelijkheid om extra dagdelen af te nemen. Op het kinderdagverblijf kunt u een halve of hele dag afnemen. Omdat wij altijd rekening houden met het aantal kinderen per pedagogisch medewerker kunnen wij niet zomaar toestemming geven.

Indien u een extra opvang dag of dagdeel wenst af te nemen, gelden de volgende voorwaarden:

- U dient uw verzoek tot een extra dag of dagdeel schriftelijk of via de strippenkaart in bij de planning;
- 2 jaar keer paar kunt u een extra dagdeel aanvragen met 10 % korting;
- Het afnemen van extra dagdelen is alleen mogelijk als dit gelet op de groepsgrootte en de personeelsbezetting mogelijk is;
- Indien in de groep van uw kind geen plaats beschikbaar is, kan uw kind (in overleg) ook in een andere groep geplaatst worden. Hiervoor dient u schriftelijk akkoord te geven;
- Het afnemen van extra dagdelen is alleen mogelijk op basis van een vooraf gemaakte afspraak. Deze wordt schriftelijk vastgelegd (via mail of strippenkaart);
- U krijgt definitieve duidelijkheid over de mogelijkheid tot afname van extra dagdelen uiterlijk de vrijdag, voor de daarop volgende week.

5.5.8.2 Ruilen

Dagen kosteloos ruilen is op aanvraag mogelijk. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- U dient uw ruilverzoek schriftelijk of via de strippenkaart in bij de planning;
- Het ruilen van een dag is alleen mogelijk als dit gelet op de groepsgrootte en de personeelsbezetting mogelijk is;
- Indien in de groep van uw kind geen plaats beschikbaar is, kan uw kind (in overleg) ook in een andere groep geplaatst worden. Hiervoor dient u schriftelijk akkoord te geven;
- Een ruildag is alleen mogelijk op basis van een vooraf gemaakte afspraak. Deze wordt schriftelijk vastgelegd (via mail of strippenkaart);
- U krijgt definitieve duidelijkheid over de mogelijkheid tot een ruildag uiterlijk de vrijdag, voor de daarop volgende week.

5.5.8.3 Vergoeding

De extra afgenomen losse uren/dagen vallen wel onder de kinderopvangtoeslag, mits u voldoende uren werkt. De extra afgenomen uren/dagen moet u t.z.t. wel zelf aangeven bij de belastingdienst. De extra uren die u heeft afgenomen worden ook opgenomen in de jaaropgaaf die u jaarlijks van ons ontvangt.

5.4 De dagindeling

In het dagelijks handelen, laten de medewerkers van Kinderdagverblijf KITS zich zoveel mogelijk leiden door de individuele behoeften en wensen van de kinderen. In ons dagritme hebben we gekozen voor enkele vaste momenten, dit geeft rust en schept duidelijkheid voor de kinderen en medewerkers.

De globale dagindeling ziet er als volgt uit:

- 7.30 – 9.00** Kinderen worden gebracht op hun eigen stamgroep. Er is koffie en thee voor de ouders en er is ruimte voor overdracht tussen de ouders en de medewerkers van de groep.
- 9.00 – 9.30** De kinderen komen aan tafel zitten. Alle kinderen worden begroet eventueel aan de hand van een foto; 'goede morgen Jan fijn dat je er bent.' Waarna de foto van het kind een vaste plek op de groep krijgt.
Er wordt gezamenlijk gezongen, een verhaal voorgelezen of met elkaar gesproken over de dag die gaat komen.
Op elke groep wordt er gezamenlijk fruit gegeten, waar mogelijk helpen de kinderen mee met klaarzetten en afruimen.
- 9.30** Verschoonronde. De kinderen krijgen een schone luier. Er is ook aandacht voor zindelijkheidsstraining. Kinderen mogen op het potje of het toilet oefenen. Kinderen die al zindelijk zijn gaan zoveel mogelijk zelfstandig naar het toilet of op het potje
- 10.00** Start van de activiteiten en vrij spel binnen of buiten.
Wanneer er activiteiten aangeboden worden door de medewerkers van de groep zijn kinderen vrij om hieraan deel te nemen.
- 11.30 – 12.15** De kinderen komen aan tafel zitten. Er wordt gezamenlijk gezongen, een verhaal voorgelezen of met elkaar gesproken over de belevenissen van die ochtend.
Op iedere groep wordt er gezamenlijk brood gegeten. De kinderen smeren zoveel mogelijk zelf hun broodjes.
Tijdens het eten is er de ruimte om met elkaar te praten over de dag en alle belevenissen van de kinderen en de medewerkers.
- 12.15** Verschoonronde. De kinderen krijgen een schone luier. Er is ook aandacht voor zindelijkheidsstraining. Kinderen mogen op het potje of het toilet oefenen. Kinderen die al zindelijk zijn gaan zoveel mogelijk zelfstandig naar het toilet of op het potje.
- 12.30** Alle kinderen krijgen rond deze tijd een rustmoment aangeboden, waarbij er ruimte is voor een rustig muziekje, een boekje lezen, puzzelen, tekenen etc.
De kinderen die een ochtend komen worden opgehaald, de kinderen die een middag komen worden gebracht.
- 14.00 – 14.15** De kinderen komen aan tafel zitten.
Er wordt gezamenlijk thee of water gedronken met een koekje. Tijdens het eten is er ruimte om met elkaar te praten over de dag en alle belevenissen van de kinderen en de medewerkers.

- 14.15** Verschoonronde. De kinderen krijgen een schone luier. Er is ook aandacht voor zindelijkheidsstraining. Kinderen mogen op het potje of het toilet oefenen. Kinderen die al zindelijk zijn gaan zoveel mogelijk zelfstandig naar het toilet of op het potje.
- 14.30** Ruimte voor activiteiten en vrij spel binnen of buiten.
- 16.00 – 16.30** De kinderen komen aan de tafel zitten.
Er wordt gezamenlijk sap of water gedronken met een cracotte of rijstwafel. Tijdens het eten is er ruimte om met elkaar te praten over de dag en alle belevenissen van de kinderen en de medewerkers.
- 16.30** Verschoonronde. De kinderen krijgen een schone luier. Er is ook aandacht voor zindelijkheidsstraining. Kinderen mogen op het potje of het toilet oefenen. Kinderen die al zindelijk zijn gaan zoveel mogelijk zelfstandig naar het toilet of op het potje.
- 16.45 – 18.00** Ruimte voor activiteiten en vrij spel binnen of buiten.
- 17.00 – 18.00** De kinderen worden opgehaald. Ouders ontvangen een overdracht.
- 18.00 – 18.30** De kinderen die er nog zijn worden samengevoegd.

5.5 Algemene groepszaken

Binnen KITS hechten wij veel waarde aan het praten met de kinderen. Van jongs af aan vertellen wij de kinderen wat er gaat gebeuren, verwoorden wij ons handelen en het handelen van het kind.

Pikler raadde ouders aan meteen na de geboorte de gewoonte aan te wenden om met hun kind te praten.

Ze hechtte hier belang aan om verschillende redenen.

De onderstaande punten die Pikler hierover aangeeft zijn voor ons een leidraad in onze handelswijze op de groep;

- Door het kind meteen bij de naam te noemen en met hem in gesprek te gaan vóór elke handeling wordt de begeleider zich er meer bewust van dat het kind een volwaardig mens is. Wij stellen ons de vraag; hoe zou ik zelf behandeld willen worden als ik dit kind was?
- Baby's zijn dol op de menselijke stem. De stem van de moeder of de vader heeft een zichtbaar geruststellend effect op de baby. Voor de ouder en de begeleider nodigt het praten uit tot langzaam, bewust omgaan met de baby, die snelle gebaren nog niet kan hanteren. Het zenuwstelsel van een kind heeft nog jaren tijd van rijping nodig voor het impulsen snel kan verwerken. Daarom is er een kort moment van wachten nodig tussen de aankondiging van wat er gaat gebeuren en de actie zelf.
- Hoewel de baby de woorden in het begin nog niet verstaat, is de intentie wel voelbaar. Als de handelingen, b.v. verschonen of baden, steeds in dezelfde volgorde gebeuren, kan de baby binnen zeer korte tijd anticiperen op wat er gaat gebeuren als de volwassenen dit eerst vertelt. Hij kan zich dan al fysiek voorbereiden op de handeling die komen gaat, waardoor hij zich minder kwetsbaar voelt. De volwassene antwoordt met haar gebaren steeds op de reacties van het kind.
- Als een kind op deze manier verzorgd wordt kan hij na enkele maanden gaan participeren in zijn eigen verzorging. Het oogcontact gaat een steeds grotere plaats innemen in de dialoog tussen de begeleider en het kind tijdens de verzorging. Na verloop van tijd gaat het kind van participeren naar coöpereren.

Op deze wijze is de omgang en het verzorgen van de kinderen een belangrijke sociale ervaring, waar de kinderen en de medewerkers van KITS plezier aan beleven.

5.5.1 Brengen en halen

Op KITS hanteren we vaste breng- en haaltijden. Alle kinderen worden gebracht tussen 7.30 en 9.00 uur. Vanaf 16.00 uur worden de kinderen weer opgehaald. Kinderen die een halve dag komen kunnen tussen 12.30 en 13.00 uur gebracht of gehaald worden.

Door vaste breng en haaltijden te hanteren creëren wij zoveel mogelijk rust en veiligheid voor de kinderen op de groep. Iedere keer dat er een ouder binnenstapt, is dit een inbreuk op het groepsgebeuren. Kinderen die in hun eenkennigheidsfase verkeren hebben vaak veel last van de 'vreemde' mensen die binnen stappen.

Afscheid nemen van je kind is een vaardigheid die iedere ouder moet leren. Loslaten van je kind is een voorwaarde om het kind op te voeden naar zelfstandigheid. Maar wel één van de moeilijkste vaardigheden. Voor ouders is het belangrijk dat zij goed afscheid nemen van het kind, zodat het een fijne dag kan hebben met een veilige start.

Iedere ouder en elk kind wordt s'ochtends door de aanwezige medewerker begroet.

We vinden het belangrijk dat een ouder zelf afscheid neemt. De medewerker van de groep neemt dit in het belang van het kind niet over. Het contact met het kind moet de ouder zelf doorbreken. Als een ander dit doet vergroot het alleen maar het gevoel van onveiligheid, en daardoor de moeite bij het loslaten.

We proberen ouders hiervoor alle ruimte te geven door onder andere thee en koffie aan te bieden en het kind pas over te nemen van de ouders als beide daar klaar voor zijn. Wij adviseren aan ouders van het kind, hoe klein ook, te vertellen wat er gaat gebeuren; "Mama moet zo werken, daarom breng ik jou bij juf Marjan. Vanmiddag komt mama je weer ophalen."

Als de ouder weggaat, neemt de pedagogische medewerker de zorg van het kind over en tilt hem op om gezamenlijk de ouder uit te zwaaien. Of gaat samen met het kind bij het raam staan om de ouder uit te zwaaien.

Tijdens het eerste tafelmoment, wanneer er fruit wordt gegeten, worden alle kinderen bij naam genoemd en welkom geheten voor de dag. Op deze manier creëer je het gevoel bij kinderen dat ze worden gezien, dat iedereen welkom is een gevoel van veiligheid.

's Middags wanneer de ouders de kinderen weer op komen halen betekent dit opnieuw een moment van afscheid nemen voor het kind. Het spel en de begeleiders en alles wat het beleefd heeft die dag moet hij weer achter zich te laten. Ook hier is rust voor nodig en moet er een moment zijn van indrukken verwerken en afstand nemen.

Doordat wij een vast dagritme hanteren is het voor de kinderen duidelijk dat ze op worden gehaald na het eten van een cracotte of een rijstwafel. Tijdens dit eetmoment kondigen de medewerkers van de groep ook aan dat de dag voorbij is en dat de kinderen nog even kunnen spelen totdat ze worden opgehaald.

Wanneer de ouders de kinderen komen halen is er een moment van overdracht tussen de ouders en de medewerker van de groep. Er is ook altijd oog voor het kind. De medewerker van de groep neemt bewust afscheid van het kind door het bij de deur of op de groep gedag te zeggen.

5.5.2 Eten en drinken

Kinderen ontwikkelen allemaal hun eigen smaak, op grond van wat hun door volwassenen aangeboden wordt. Als kinderdagverblijf spelen we een belangrijke rol bij het opvoeden tot zelfstandigheid; zelf leren eten en drinken en het nog leuk vinden ook!

Het allerbelangrijkste voor ons is dat een kind eten lekker en prettig blijft vinden. We gaan er dan ook vanuit dat een kind zelf aan kan geven hoeveel hij nodig heeft. Wanneer een kind eet wat hij lust en zelf bepaald hoeveel hij eet, dan is eten genieten!

De individuele verschillen tussen de baby's op de groep zijn groot, waardoor de dagindeling van elke baby anders is. Wat betreft de eet- en drinkgewoonten wordt geprobeerd zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van de ouders en het ritme van het kind.

Naarmate de kinderen ouder worden, gaan de eetritmes meer op elkaar lijken en worden er vaste momenten ingepland. Eten en drinken vindt met de dreumesen en de peuters zoveel mogelijk gezamenlijk plaats. Tijdens het eten zitten alle kinderen aan de tafel. Er is ruimte om met elkaar te praten, de dag door te nemen, liedjes te zingen of een verhaal voor te lezen.

Kinderen mogen competent zijn en zodoende zoveel mogelijk zelfstandig eten, hun eigen drinken in schenken en het eigen broodje smeren.

5.5.3 Rust en slapen

Kinderen hebben veel rust en slaap nodig. In onze tijd, waarin kinderen overspoeld worden door prikkels is het van groot belang dat kinderen genoeg slapen en tijden van rust krijgen om te verwerken wat zij aan prikkels hebben binnengekregen.

Rust is een moment waarbij het kind geen extra prikkels krijgt, tijd krijgt om te verwerken wat het allemaal heeft gezien, gehoord, bewogen, gevoeld etc. Dit is belangrijk om de prikkels te kunnen verwerken in de hersenen en hun opgedane kennis op te slaan. Zo rijpen de hersenen tijdens het slapen en rusten.

We vinden het belangrijk dat alle kinderen een rustmoment aangeboden krijgen. De kinderen die slapen op KITS hebben allemaal een eigen bedje. Dit geeft de kinderen een veilig gevoel. Kinderen worden in principe naar bed gebracht als ze moe zijn en de eerste tekenen van vermoeidheid tonen. De oudste kinderen die niet meer slapen wordt een moment van rust aangeboden na de broodmaaltijd. Dit door met hen op de groep op een mat te gaan liggen, samen te luisteren naar een rustig muziekje of een rustige activiteit aan te bieden zoals een boekje lezen.

Wat betreft de slaaprituelen, wordt net als met de eet- en drinkgewoonten zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan de wensen van de ouders en het ritme van het kind.

Voorop staat altijd het kind. Een slaapritme dat thuis erg goed past bij het kind kan soms op het kinderdagverblijf niet werken. Door de extra prikkels die het zijn in de groep met zich mee brengt wordt het kind sneller moe, of komt het juist moeilijker in slaap.

Elk kind wordt in een slaapkamer of buiten in een bedje gelegd. In principe laten wij geen kinderen op de groep slapen. De jongste baby's slapen ook in een rustige slaapkamer. Op deze wijze geven wij de kinderen de mogelijkheid echt tot rust te komen, te kunnen slapen en even los te komen van alle prikkels op de groep.

De slaapkamers worden alleen gebruikt om kinderen te laten slapen. Er staan 3 tot 4 stapelbedden of ledikantjes. Op de babygroepen is er ook een wieg aanwezig. Er is geen speelgoed te vinden in de slaapkamer en de muren, gordijnen zijn niet bedrukt met felle kleuren of prints zodat de kamer rust en veiligheid uitstraalt.

5.5.3.1 Veilig slapen

Om de kans op wiegendood te verkleinen volgen wij de onderstaande richtlijnen veilig slapen van de stichting wiegendood;

- Kinderen worden altijd op hun rug te slapen gelegd
- De bedden voldoen aan alle veiligheidseisen
- De bedden worden voor de baby's kort opgemaakt
- Er wordt geen gebruik gemaakt van kussens, zachte matrassen en dekbedden voor de kinderen
- De slaapkamers grenzen allemaal aan de groepsruimten, zodoende is er voldoende toezicht
- Er wordt in het pand niet gerookt
- Rust en regelmaat staan bij KITS hoog in het vaandel

5.5.3.2 Buikslapen

In uitzonderingsgevallen laten wij jonge baby's op hun buik slapen. Tijdens de intake wordt gevraagd naar de slaapgewoonten van de baby. Wanneer een baby op de buik slaapt, tekenen ouders voor het verhoogde risico op wiegendood wat dit met zich mee brengt.

5.5.3.3 Inbakeren

De kinderen worden in principe niet ingebakerd. Mochten ouders het op prijs stellen dat hun kind slaapt in een inbakerslaapzakje of ingebakerd wordt voor het te slapen wordt gelegd, dan is er de mogelijkheid voor ouders dit aan te vragen bij de pedagogische medewerkers van de groep.

5.5.4 Respectvolle verzorging; Verschonen

Wij hechten veel waarde aan een respectvolle, zorgvuldige en aandachtige verzorging. Dit geeft het kind het gevoel van geborgenheid.

Een baby leert in het begin de medewerkers van de groep vooral kennen via hun handen, die hem verzorgen.

Emmi Pikler; "de handen van de volwassene vormen voor de baby, naast het voeden, het eerste contact met de wereld. Handen raken hem aan, tillen hem op, leggen hem neer, wassen, kleden hem. Hoe verschillend is het beeld van de wereld die zich aan de zuigeling openbaart als rustige, geduldige, behoedzame, tegelijkertijd zekere handen hem verzorgen in plaats van handen die ongeduldig, gehaast, onrustig of zenuwachtig zijn. In het begin betekenen door de zuigeling de handen alles: ze zijn de mens, ze zijn de wereld".

De medewerkers van KITS besteden ruim en zorgvuldig tijd aan de verschoonmomenten van de kinderen. Het verschonen is met uitstekend het moment om het kind individuele aandacht te geven.

Wij hanteren een aantal basisregels;

- Verschonen doe je met aandacht
- Tijdens het verschonen is er 100% aandacht voor het kind
- Iedere handeling wordt benoemd
- Kinderen mogen zelf actief deelnemen (door o.a. op het trapje van de commode te klimmen, vanuit de ligpositie zelf omhoog te komen met of zonder hulp van de medewerker)

5.5.5 Voorbereide speelomgeving

Door veel samen te spelen, voor te doen en de kinderen te amuseren, bevorderen we het zelfstandig kunnen spelen niet. Het schept verwachtingen die we moeilijk waar kunnen maken. Zoals de hele dag met één baby bezig zijn in de groep.

Binnen KITS hebben de pedagogisch medewerkers de rol van begeleider. Zodoende bereiden zij de omgeving voor, zodat de kinderen kunnen experimenteren, ontdekken en leren. De groep is een plek waar kinderen ongestoord kunnen spelen en waar voor ieder kind uitdagende voorwerpen aanwezig zijn. Gedurende de dag wordt op de groep het speelgoed geordend door de medewerkers. Op een manier dat het kinderen uitnodigt om met hernieuwde interesses te gaan spelen. De auto's worden bijvoorbeeld in een lange trein opgesteld, de keukenspulletjes worden op de tafeltjes gezet en de poppen aangekleed en in het bedje gelegd. Op deze manier scheppen de medewerkers de voorwaarden waardoor de kinderen zelf weer verder kunnen met spelen.

Het speelgoed wordt aan het einde van de dag geordend en opnieuw opgesteld. De opstelling van het speelgoed is zo, dat het de kinderen die de volgende ochtend binnen stappen op de groep prikkelt om te gaan spelen, experimenteren, ontdekken en leren.

5.5.6 Babymassage

"In India is het een goed gebruik van moeders om hun baby dagelijks te masseren. De Franse arts dr. Leboyer heeft deze massage opnieuw geïntroduceerd in het westen. Het dagelijks masseren van je baby bevordert de hechting tussen volwassene en het kind, maar ook de tastzin. Het stimuleren van de huid is belangrijk voor de lichamelijke en psychologische ontwikkeling. Aanraken is een basisbehoefte, bovendien geeft het een moment van rust wat in onze hectische wereld zo broodnodig is".

Binnen KITS is een babymassage docente werkzaam, Odilia Janssen. Ze is werkzaam op één van de babygroepen en kan, wanneer ouders hiervoor toestemming geven, de Shantala babymassage toepassen in de omgang en opvang van de baby.

De babymassage wordt onder andere ingezet wanneer een kindje last lijkt te hebben van krampjes of zich moeilijk lijkt te hechten op het kinderdagverblijf.

5.5.7 Draagdoek

"Volgens onderzoek van Barr en Hunziker van het University Montreal Children's Hospital, zijn baby's die gedragen worden in een draagdoek rustiger en huilen ze aanzienlijk minder. In een draagdoek bevindt de baby zich in een rustgevende omgeving. Door het ruiken van de bekende geur, het horen van de hartslag, het voelen van de lichaamswarmte en de bewegingen van zijn ouder/ begeleider, voelt de baby zich volkomen veilig en op zijn gemak. Bovendien kun je als ouder/ begeleider snel en adequaat reageren op de signalen en behoeftes van de baby."

Op KITS hebben wij de beschikking over twee draagdoeken (tricot slen). Vooral voor een baby die nog moet wennen aan het kinderdagverblijf en baby's die van nature wat onrustig zijn kan de draagdoek uitkomst bieden. Het geeft kinderen een gevoel van veiligheid en geborgenheid.

De draagdoeken worden alleen toegepast bij de kinderen waarvan de ouders toestemming hebben gegeven.

5.5.8 Zindelijkheid

In principe laten we het aan de ouders over om te starten met de zindelijkheidstraining. We laten de kinderen zo af en toe meegaan met de kinderen die naar het toilet of het potje gaan om te kijken. Als kinderen zelf willen, mogen ze op het potje of het toilet zitten.

We vinden het erg belangrijk dat er een goed overleg plaats vindt rondom de zindelijkheidstraining, zodat we op één lijn kunnen zitten met de ouders.

We willen zo min mogelijk dwang uitoefenen, geen punt maken van een ongelukje of een terugval. De relatief vaste tijden dat alle grote kinderen naar het toilet gaan draagt ook bij aan het droog blijven en het plassen en poepen als iets normaal te zien. Soms kan het geven van een sticker stimulerend werken. We gaan er vanuit dat zindelijk worden een rijpingsproces is die niet versneld kan worden met een beloningssysteem. We passen daarom een beloningssysteem middels stickers niet standaard toe.

Het is prettig als zindelijk worden niet plaats vindt in een voor het kind te drukke periode bijvoorbeeld, de tijd rond het Sinterklaasfeest of rondom de geboorte van een broertje of zusje. We adviseren ouders in deze tijd de kinderen kleding aan te geven die ze zelf snel en gemakkelijk uit kunnen doen en extra reserve kleding mee te geven voor de eventuele ongelukjes.

5.5.9 Activiteiten

Wij volwassenen zijn ontzettend product- en resultaatgericht. Een volwassene zal geen gaten in de tuin graven om te ervaren hoe dit is of een stift pakken om te kijken wat er gebeurt als je die met de punt hard op een papier duwt. Volwassenen zijn doelgericht, een gat graaf je alleen als je erin iets wilt planten.

Voor kinderen is alles wat zij doen nieuw, zij leren de wereld kennen door herhaling, door op onderzoek uit te gaan en te experimenteren met materialen.

We streven erna kinderen de niet de al ontdekte wereld te geven, maar hen zelf op ontdekkingsstocht te laten gaan. En hen in die ontdekkingsstocht kennis te laten maken met 100 talen. Dit doen de medewerkers van KITS door verschillende materialen aan te bieden, die aansluiten bij de beleavingswereld en ontwikkeling van de kinderen. Er worden knutsel-, beweeg- en spel- activiteiten aangeboden. Kinderen worden op KITS uitgedaagd en gestimuleerd in hun talenten te ontwikkelen, kinderen moeten zelf de keuze maken of zij wel of niet meedoen aan een activiteit. Een knutselactiviteit hoeft niet altijd uit te lopen op een product. Het gaat meer om het experimenteren en ontdekken van de materialen (proces) dan het uiteindelijke resultaat.

5.5.10 Mentorschappen

De pedagogische medewerker die gedurende de week het kind het meeste ziet, wordt aangewezen als mentor. De mentor is het vaste aanspreekpunt met betrekking tot het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Daarnaast zien wij mentorschap als een bijdrage aan de goede band die we vanaf de eerste kennismaking met ouders en kinderen willen onderhouden.

5.5.10.1 Observaties

De mentor is verantwoordelijk voor de jaarlijkse observatie die gedaan wordt aan de hand van de door KITS zelf ontwikkelde observatieschema's. De observatie vindt plaats rond de verjaardag van het kind. De mentor nodigt de ouders van het kind jaarlijks uit voor een tien minuten gesprek die plaats vindt op KITS met de mentor van het kind en een eventueel tweede pedagogische medewerker van de groep.

5.5.10.2 Digitale dagverslagen en persoonlijke mappen

Een belangrijk onderdeel van het werk van de pedagogisch medewerkers bestaat uit het kijken en luisteren naar de kinderen. Om het kijken en luisteren vorm te geven en vast te leggen maken wij gebruik van digitale dagverslagen en persoonlijke mappen via evernote.

Het doel van de digitale dagverslagen en de persoonlijke mappen is dat onze pedagogisch medewerkers de ouders informeren over de ontwikkeling van hun kind én over bijzondere gebeurtenissen op het kinderdagverblijf.

Bij aanvang van de opvang vragen wij ouders eerst schriftelijk akkoord te gaan met de evernote gebruiksvoorwaarden zodat wij ze kunnen uitnodigen voor de notitiemappen van de groep en van hun kind (eren). Het delen van het dagverslag en de persoonlijke mappen zal plaatsvinden via een persoonlijke emailuitnodiging van de evernoteaccount van KITS.

Elke groep houdt een digitaal dagverslag bij via evernote. In het dagverslag wordt enerzijds een beeld van de dag geschetst, anderzijds wordt ingezoomd op een bijzondere gebeurtenis. Dit kan zijn een verjaardag, een activiteit of een ontwikkelingshoogtepunt. Het dagverslag kan bestaan uit teksten, foto's, video's en geluidsfragmenten.

Daarnaast wordt van elk kind een persoonlijke map/notitieboek bijgehouden met daarin bijzondere gebeurtenissen en ontwikkelingshoogtepunten. De persoonlijke mappen kunnen alleen door de ouders zelf worden ingezien. Dagverslagen van de groep kunnen door alle ouders van de betreffende groep worden ingezien.

Wanneer een kindje afscheid neemt bij KITS krijgen de ouders een usb stick mee met daarop alle dagverslagen en de persoonlijke map van het kind van de periode waarop het kind naar KITS is geweest. Ouders hebben de mogelijkheid om dit zelf thuis uit te draaien en te bundelen tot een boek vol herinneringen.

5.5.11 Overgang naar een nieuwe groep / wennen op een nieuwe groep

Rond de tweede verjaardag maken de kinderen van de babygroep de overstap naar een peutergroep. Bij deze overgang wordt er gekeken hoe ver het kind in zijn ontwikkeling is belangrijk daarbij is of hij het emotioneel aankan om door te gaan naar de volgende groep. Door middel van een brief wordt de overgang naar de nieuwe groep aan ouders gecommuniceerd en worden zij op de hoogte gesteld van de wenperiode.

Voordat een kind daadwerkelijk overgaat naar een nieuwe groep, wordt er een wenperiode aangehouden van 2 maanden. In deze maanden zal het kind al regelmatig een keer wennen op de nieuwe groep. Op deze manier raakt het kind gewend aan de nieuwe begeleiders en de kinderen van de groep alvorens het kind daadwerkelijk overgaat. Het wentraject wordt zoveel mogelijk op het individuele kind afgestemd, door kinderen de ruimte te geven om rustiger of juist sneller te wennen en de overgang te maken naar de nieuwe groep. De overgang wordt met zorg gepland en het kind wordt zorgvuldig begeleid. Voor sommige kinderen is de overgang naar een volgende groep een ingrijpende gebeurtenis. Uiteraard moeten de ouders ook even wennen aan het feit dat hun 'baby' opeens "baby af" is.

Op de babygroep wordt er aandacht besteed aan de laatste dag door een afscheidsfeestje het kind krijgt een babydiploma als afscheid van de babyperiode en het wordt uitgezwaaid.

5.5.12 Overgang naar de basisschool

Als kinderen vier jaar worden nemen ze afscheid van Kinderdagverblijf KITS en gaan ze naar de basisschool. Het afscheid nemen is een proces wat de medewerkers van de groep samen met de kinderen voorbereiden. Er wordt met elkaar gepraat over het naar school gaan; Naar welke school ga jij? Hoe oud ben je als je naar school gaat? Ben je al een keer op school geweest? Ook beschikt KITS over boekjes die kinderen voorbereiden op het naar school gaan.

Doordat KITS in de Reitdiepwijk in hetzelfde pand gevestigd is als de basisschool bestaat er de mogelijkheid om met de oudste kinderen een bezoekje te brengen aan de school.

Op de laatste dag op de groep is er een afscheidsritueel, dit valt vaak samen met de viering van de vierde verjaardag. Het feestje wordt in de groep gevierd. Het kind krijgt een feesthoed en een afscheidsshirt van KITS, er wordt voor het kind gezongen en er mag worden getrakteerd. Het boek vol herinneringen wordt op deze dag meegegeven naar huis.

5.5.13 Groepsregels en afspraken

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding van kinderen een continue rol. Een kind moet leren dat niet alles mag en kan. Daarom hanteren wij op Kinderdagverblijf KITS enkele basiswaarden en- normen die omgezet zijn naar geldende groepsregels en afspraken. Waarden en normen die wij belangrijk vinden zijn onder andere:

- Ieder levend wezen met respect behandelen
- Elkaar geen pijn doen
- Het weer goed maken met een ander als je iets vervelends hebt gedaan
- Elkaar helpen
- Vragen als je iets wilt hebben
- Opruimen na het spelen
- Tafelmanieren

De geldende groepsregels en afspraken zijn vastgelegd in de groepsmap en worden door alle medewerkers nageleefd en dat wordt ook van de kinderen verwacht. De groepsregels en afspraken zijn niet statisch en er wordt tijdens groepsvergaderingen onderling over gediscussieerd.

5.5.14 Feesten en rituelen

Binnen de dagindeling vinden we het belangrijk om op de groepen te werken met rituelen en vieringen. Rituelen geven houvast. Door bepaalde dingen steeds op dezelfde manier te doen, weten kinderen wat er komen gaat in bepaalde situaties. Rituelen zijn een belangrijk middel bij het creëren van sfeer en warmte op de groep.

Dat geldt ook voor allerlei vieringen. Feestvieren draagt bij aan een groepsgevoel en zorgt ook voor spanning, drukte en afwisseling. Omdat een feestritueel vaste onderdelen heeft, is dit voor ieder kind een vertrouwd gebeuren; het is vooraf duidelijk wat er komen gaat.

Een verjaardagsfeestje verloopt volgens een vast patroon; de jarige krijgt een feestmuts en mag op de stoel staan. Er wordt gezongen voor de jarige en de jarige mag een traktatie uitdelen aan de kinderen en de medewerkers van de groep. Ook krijgt iedere jarige een cadeautje van Kinderdagverblijf KITS.

Op KITS wordt aandacht besteed aan de verjaardagen van de kinderen en medewerkers en aan landelijke feestdagen zoals; Sinterklaas, Sint Maarten, Kerstmis, Nieuw jaar en Pasen. Er wordt ook jaarlijks een tuinfeest georganiseerd die plaats vindt rond de eerste schooldag in september. Het tuinfeest is een themafeest, waarbij alle kinderen en ouders worden uitgenodigd. Het wordt jaarlijks in samenwerking met de oudercommissie georganiseerd en kent jaarlijks een ander thema en bijpassende activiteiten.

Wanneer er wordt getrakteerd, verzoeken we de ouders om de traktatie klein en gezond te houden. Als er te veel wordt aangeboden of de traktatie bestaat alleen uit snoepgoed dan geven we een deel aan de kinderen mee naar huis. Het beleid ten aanzien van traktaties wordt omschreven in ons voedingsbeleid.

5.6 Zorgdragen voor gezondheid

5.6.1 Voeding

Het uitgangspunt is een gezonde volwaardige voeding met aandacht voor voldoende vezels, niet teveel (verzadigt) vet, niet te veel suikers en niet te zoutrijk. De maaltijden worden op vaste tijdstippen gezamenlijk aan tafel gegeten met de BSO medewerkers en er wordt gezorgd voor een ontspannen en prettige sfeer.

Tijdens de broodmaaltijd wordt fijn volkorenbrood geserveerd met verschillende belegsoorten. Kinderen krijgen de vrijheid om te kiezen wat ze op hun brood willen. Hierbij geldt de regel dat er eerst een broodje hartig wordt gegeten en vervolgens een broodje waarbij ook van de zoete belegsoorten gekozen mag worden. Hartig beleg is niet per se gezonder dan zoet. Echter deze regel kan helpen voor het aanwennen van verschillende smaken en het voorkomen van het mogelijk alleen maar kiezen van zoete belegsoorten. Bij de broodmaaltijd wordt halfvolle melk of karnemelk geserveerd en bewust geen gezoete melkproducten.

Als tussendoortjes wordt de kinderen kleine koekjes, bijv. Lange vingers of theebiscuit, volkoren cracottes of rijstwafels aangeboden. Ook wordt er dagelijks vers fruit aangeboden aan de kinderen, waar in regelmatig gevarieerd wordt.

Bij de tussendoortjes wordt water, thee of aangemaakte vruchtenlimonade aangeboden. Als kinderen tussendoor dorst hebben, mag er altijd tussendoor een glas water gedronken worden.

Op verzoek van ouders kan uiteraard worden afgeweken van het standaard voedingsbeleid bij het kind.

Voor ons voedingsbeleid hebben wij Diëtistenpraktijk Linda Pelster geraadpleegd. Samen met haar hebben wij onze voedingsmiddelen onder de loep genomen en het voedingsbeleid opgesteld. (zie voedingsbeleid)

5.6.1.1 Traktaties

Kinderen die jarig zijn mogen een kleine traktatie meebrengen eventueel in de vorm van eten, bijv. een koekje, rozijntjes, toetjes. De medewerkers bepalen afhankelijk van de traktatie op welk moment van de dag de traktatie het beste gegeven kan worden.

Traktaties zijn meestal even anders en dat mag ook. Soms iets vetter, soms een stuk vetter en calorischer dan wij als Kinderdagverblijf wensen, maar over het algemeen meer een uitzondering. Echter: vele uitzonderingen maken een grote berg. En het zijn maar kinderen met een kleine maag/ lichaam. Vaak gaat meer of vetrijker eten overdag weer ten koste van 'avonds de warme maaltijd met de belangrijkste voedingsstoffen.

Als er getrakteerd wordt, verzoeken we ouders dan ook om de traktatie klein en gezond te houden. Als er te veel wordt aangeboden of bestaat de traktatie alleen uit snoepgoed, geven we een deel (volledig) aan de kinderen mee naar huis.

5.6.2 Ziekte

Wanneer een kind ziek is, heeft het meestal extra aandacht en rust nodig. Dit is in de groep niet altijd te garanderen. We vinden dat zieke kinderen door de ouders opgevangen dienen te worden en adviseren hen voor noodgevallen een reserveoppas te regelen.

Sommige kinderziektes zijn erg vervelend voor een kind, ze bouwen echter wel hun eigen immuniteit op. Kinderziektes waarmee ieder kind in aanraking zal komen, zoals waterpokken, zijn vaak moeilijk buiten de deur te houden omdat de besmetting vaak al, voordat de uiterlijke kenmerken zichtbaar zijn, heeft plaatsgevonden.

Ouders worden gewaarschuwd als er een bepaalde kinderziekte heerst. Deze informatie wordt door de medewerkers van KITS op de deuren van de groepen gehangen. Ook hebben wij de mogelijkheid om de digitale map van de GGD te raadplegen.

Voor het weren van kinderen met een kinderziekte houden wij ons aan de richtlijnen van de GGD.

Wij vragen ouders voor 9 uur te laten weten als hun kind niet kan komen wegens ziekte. Is er geen berichtgeving van de ouders en is het kind voor 10 uur nog niet gebracht, dan zullen we zelf de ouders bellen. Bij afwezigheid door ziekte is er geen restitutie mogelijk.

Als kinderen ziek worden terwijl ze op het Kinderdagverblijf zijn, bellen we altijd de ouders om te overleggen. Het belang van het kind staat hierbij voor ons steeds voorop. Dat wil zeggen, dat als we het zieke kind niet die aandacht kunnen geven die het vraagt of de aandacht voor de andere kinderen in het gedrang komt, wij van de ouders verwachten dat zij hun kind komen halen. We beschikken niet over extra personeel en aparte ruimtes om zieke kinderen te verplegen.

Mocht een kind koorts hebben, 38,5 graden of hoger, vragen we de ouders hun kind op te komen halen. In overleg met ouders kunnen wij het kind een kinderparacetamol toe dienen. Ouders kunnen schriftelijk via mail/fax of sms de medewerker toestemming geven. Zo kunnen we de tijd overbruggen die de ouder nodig heeft om het kind op te halen (zie protocol medicijngebruik).

In acute situaties en bij ongevallen kunnen we terecht bij de huisartsenpraktijk aan de Zonnelaan, die verbonden is aan KITS. De eigen huisarts van het kind blijft echter de behandelende arts. Op het intakeformulier dienen de medische gegevens van het kind te worden ingevuld.

Dagelijks zijn er medewerkers aanwezig die in het bezit zijn van een(kinder) EHBO- diploma en zij kunnen zodoende direct adequaat handelen.

Is de verwonding of het ziekteverschijnsel ernstiger, dan wordt het alarmnummer gebeld of gaan wij naar de spoedeisende hulp in het Universitair Medisch Centrum te Groningen.

5.7 Samen met ouders

Als Kinderdagverblijf hebben wij een opvoedingsverantwoordelijkheid aanvullend op de opvoeding in het gezin. Wij zien het Kinderdagverblijf als één van de 'opvoedingsferen' waarin kinderen groot worden. Thuis, op het Kinderdagverblijf en op school worden kinderen uiteindelijk wie ze zijn.

Voor ouders biedt Kinderdagverblijf KITS de gelegenheid de opvoeding van het kind te delen. Als ouder kun je pas met een gerust hart op andere activiteiten richten als je het volste vertrouwen hebt in de goede opvang van je kind. Het uitwisselen van 'pedagogische' informatie tussen de medewerkers KITS en ouders vormt het principe van gezamenlijk opvoeden. Binnen KITS zijn er veel verschillende momenten waarop er informatie tussen de medewerkers van het Kinderdagverblijf en de ouders wordt uitgewisseld.

5.7.1 Rondleiding op het Kinderdagverblijf

Elke plaatsing start met een rondleiding op Kinderdagverblijf KITS. De rondleiding geeft de ouders de mogelijkheid sfeer te proeven en vragen te stellen. We stimuleren ouders hun kind mee te nemen om te kijken hoe hun kind reageert. Tijdens deze eerste kennismaking krijgen de ouders inhoudelijke informatie over het Kinderdagverblijf en ontvangen ze een informatieboekje en aanmeldingsformulier.

5.7.2 Intake gesprek

Circa een maand voor de plaatsing van het kind wordt er met de ouders een intakegesprek gepland door de leidinggevende van de locatie. Tijdens dit gesprek staat het kind centraal. Wie is hij, wat vindt hij fijn, wat niet... Tijdens dit gesprek is er ruimte voor praktische vragen van de ouders, ook krijgen ouders tijdens het intakegesprek een versie van het pedagogisch beleidsplan van het Kinderdagverblijf.

Het intakegesprek wordt gevoerd aan de hand van een intakeformulier die aan de ouders verstrekt wordt met de vraag deze in te vullen. Tijdens het eerste wemoment zal het formulier ingevuld bij KITS afgegeven worden. Zodoende zijn alle belangrijke gegevens bekend bij de medewerkers van KITS voordat de opvang gaat starten. Tijdens de intake worden de wendagen afgesproken, die plaats vinden voorafgaand aan de plaatsingsdatum.

5.7.3 Wenperiode

De wenperiode bestaat uit 3 momenten.

- Tijdens het eerste wemomenten worden ouders in de gelegenheid gesteld om samen met hun kind, een ochtend of middag te komen wennen.
- Het tweede wemoment komt de ouder het kind brengen bij Kits en draagt het kind over aan één van de medewerkers van de groep.
- Het derde wemoment bestaat uit een korte dag op de groep.

Op deze manier kunnen kinderen langzaam wennen aan het reilen en zeilen op Kinderdagverblijf KITS, ze kunnen kennismaken met de andere kinderen en de pedagogisch medewerkers van de groep. Voor de ouders is de wenperiode ook belangrijk om vertrouwd te raken met de pedagogisch medewerkers en afscheid te nemen van hun kind.

5.7.4 Haal en brengmomenten

Wanneer kinderen worden gebracht en gehaald is er tijd om even met de pedagogisch medewerkers te spreken en aan te geven wat voor de dag belangrijk is. Voor de pedagogische medewerkers is het van belang op de hoogte te zijn van wat er in het leven van het kind speelt, zodat ze hierop in kunnen spelen. Andersom is het voor ouders van belang te horen hoe het met hun kind gaat op het Kinderdagverblijf. Bijzonderheden die zijn voorgevallen op het Kinderdagverblijf worden daarom altijd besproken met de ouders.

Als het kind door iemand anders wordt gehaald dient de ouder dit van te voren door te geven aan de pedagogisch medewerker. Een kind wordt nooit aan een voor ons onbekend iemand meegegeven.

5.7.6 Oudergesprekken

Jaarlijks bieden de medewerkers van de groep ouders de mogelijkheid te komen voor een 10-minuten gesprek. Als hulpmiddel is bij deze gesprekken een observatielijst ontwikkeld die door de medewerker van de groep wordt ingevuld.

Ouders kunnen aangeven of ze behoefte hebben aan een dergelijk gesprek.

Daarnaast kunnen ouders altijd een gesprek aanvragen met iemand van de (groeps) leiding als de dagelijkse overdracht niet volstaat.

Overgangsgesprek baby peuter groep

Wanneer een kind rond zijn 2 e jaar over gaat naar de peutergroep vind er altijd een overgangsgesprek plaats met de ouders, de huidige mentor en de nieuwe mentor van de peutergroep om de overgang zo goed mogelijk te laten verlopen.

Exitgesprek

Wanneer het kind het dagverblijf verlaat vind er altijd een exitgesprek plaats met de mentor en de ouders. Tijdens het gesprek worden een aantal punten besproken die staan omschreven in het exitformulier zodat wij als organisatie kunnen leren van de ervaringen van de ouders.

5.7.7 KITS krantje

Minimaal 4 keer per jaar brengt KITS een KITS krantje uit. Het KITS krantje bevat informatie over het reilen en zeilen van KITS, de groepen, de medewerkers, de kinderen en mededelingen van organisatorische aard en wijzigingen op beleidsniveau.

5.7.8 Ouderavonden

Wij streven ernaar minimaal 1 keer per jaar een ouderavond te organiseren, variërend van workshop tot een inhoudelijke discussie over vragen van ouders.

De oudercommissie vervult in het organiseren van deze avonden vaak een belangrijke rol.

5.7.9 Oudercommissie

Kinderdagverblijf KITS beschikt over een oudercommissie, van elke groep is er tenminste één ouder actief in de oudercommissie. De oudercommissie heeft een signalerende en stimulerende functie op de dagelijkse gang van zaken. Daarnaast heeft zij ook adviesrecht met betrekking tot: prijsstijgingen, beleid ten aanzien van de groeps grootte, voeding, veiligheid, hygiëne en pedagogisch werkplan.

In samenwerking met de oudercommissie zijn ook de protocollen opgesteld die jaarlijks worden geëvalueerd.

In de KITS krant is er ook altijd een hoofdstuk gewijd aan de oudercommissie en haar werkzaamheden.

6. Continue kwaliteit

Het pedagogisch beleidsplan werkt als rode draad door de werkwijze op KITS.

Ons pedagogisch beleidsplan blijft in ontwikkeling omdat onze kinderen en de medewerkers in ontwikkeling blijven en de zienswijzen en ontwikkelingen in de kinderopvang niet stil blijven staan.

Om hierop in te kunnen blijven spelen zullen wij aan een aantal voorwaarden moeten voldoen;

6.1 Overlegstructuren

Op diverse plaatsen en vanuit verschillende invalshoeken bespreken wij zaken als de plaats van de Kinderopvang in de maatschappij, visies over opvoeden, Reggio Emilia, Emmi Pikler, de kinderen in de groep.

6.1.1 Groepsoverleg

Om de 6 á 8 weken vindt er een groepsoverleg plaats, waar altijd een leidinggevende bij aanwezig is. Tijdens dit overleg worden de kinderen en mogelijke activiteiten binnen de groep besproken. Ook worden de afspraken geldend voor de groep en de RI (risico inventarisatie ten aanzien van veiligheid en hygiëne) doorgenomen en wordt overlegd over de onderlinge samenwerking. Tevens worden er punten verzameld voor teamvergaderingen en worden overige punten uit teamvergaderingen of het pedagogisch werkoverleg teruggekoppeld.

6.1.2 Senior Pedagogisch medewerkers

Op KITS zijn 2 pedagogisch medewerkers benoemd tot Senior. Zij zijn een dagdeel per week uitgeplant en ondersteunen de pedagogisch medewerkers op onderstaande gebieden:

Senior 1

Senior 1 richt zich op het aanbrengen van de pedagogische verdieping op de groepen. Ze ondersteunt de groepen o.a. bij het pedagogisch handelen, materialen, inrichting van de groepsruimte en het voorbereiden van de activiteiten

Senior 2

Senior 2 richt zich op het werken met Evernote. Zij ondersteunt de pedagogisch medewerkers inhoudelijk bij het schrijven van de dagverslagen. Zij is vraagbaak voor Evernote, het gebruik van de I-pad en is verantwoordelijk voor de usb sticks

Daarnaast heeft ze een signalerende en ondersteunende rol betreft de hygiëne en veiligheid (RIE) binnen Kits.

Om de 6 weken vindt er een overleg tussen de leidinggevende en seniors plaats.

6.1.3 Pedagogische coaching

3 tot 4 keer per jaar volgt het team van KITS een training van onze orthopedagoog die op maat gemaakt is en gebaseerd is op onze uitgangspunten die staan beschreven in ons werkplan.

6.1.4 Management overleg

Eens per maand houdt het management een management overleg. Op het overleg wordt onder anderen strategisch beleid, pedagogisch beleid, personeelszaken en organisatorische zaken besproken.

6.2 Klachtenregeling

Uw kind is bij Kinderdagverblijf KITS in goede handen. Echter er kan iets misgaan in de opvang van uw kind of in de organisatie van de kinderopvang. Als u een klacht wilt indienen kunt u dit melden bij de pedagogische medewerker of leidinggevende van de locatie. Wij adviseren u om eerst uw klacht te bespreken met de vaste medewerker van de groep van uw kind.

Betreft het de begeleider van uw kind, dient u dan de klacht in bij de leidinggevende van de locatie.

Is de klacht van dien aard dan kunt u uw klacht bij de Stichting Klachten Kinderopvang (SKK) indienen. SKK zal uw klacht onderzoeken en vervolgens aan de leidinggevende van de locatie of aan de ouders adviseren hoe er met uw klacht zal dienen worden omgegaan. Het staat u vrij om zelf contact op te nemen met SKK als er een klacht bestaat, maar wij stellen het op prijs als u ons eerst benaderd mocht u een klacht hebben.

Bij klachten zijn de volgende punten van belang;

- Reageer zo snel mogelijk naar de vaste begeleider van uw kind of naar de leidinggevende van de locatie;
- Schrijf de vragen/ problemen op;
- Maak een afspraak, op korte termijn, om de klacht te bespreken.

Jaarlijks zal er een openbaar jaarverslag klachten worden opgesteld en in de nieuwsbrief van KITS worden gepubliceerd. Een kopie van het verslag zal jaarlijks voor juni van elk jaar worden verzonden naar de GGD.

6.3 Risico-inventarisatie

De Wet Kinderopvang schrijft voor dat elk kinderdagverblijf jaarlijks een uitgebreide risico- inventarisatie uitvoert.

Kinderen ontwikkelen zich snel, zijn nieuwsgierig en willen de wereld om zich heen ontdekken. Daarbij zien ze weinig gevaar, dit moeten ze leren. Omdat het voor pedagogisch medewerkers onmogelijk is om elke minuut van de dag alle kinderen in de gaten te houden, is een veilige omgeving van groot belang. Hierbij is er een spanningsveld tussen veiligheid en pedagogische aspecten. Niet alle veiligheidsrisico's kunnen worden afgedekt, wel moet de kans op ernstig letsel voorkomen worden. De GGD- inspecteur controleert de veiligheid en de gezondheidsaspecten van het Kinderdagverblijf aan de hand van actieplannen en voert ieder jaar een aangekondigde of onaangekondigde inspectie uit.

Ieder jaar wordt een RI van de veiligheids- en gezondheidsaspecten uitgevoerd door de medewerkers, waar bij vooral door de ogen en vanuit het gedrag van kinderen gekeken wordt. De inventarisatie van het Kinderdagverblijf is gericht op: Welke risico's lopen de kinderen? Hoe groot is daarbij de kans op ernstig letsel voor een kind? De combinatie kans en ernst is een maat voor urgentie. De door de pedagogisch medewerkers ingevulde RI vragenlijsten worden door de leidinggevende van de locatie omgezet in actieplannen. De actieplannen omvatten de volgende onderdelen: risico, maatregel, door wie de maatregel genomen moet worden, streefdatum en datum waarop het is gerealiseerd.

De actieplannen worden in de groepsoverleggen besproken en teruggekoppeld naar de leidinggevende. De leidinggevende controleert of de actiepunten, huisregels en protocollen zoals deze zijn gecommuniceerd naar de pedagogisch medewerkers werkelijk worden uitgevoerd.

6.4 Gezondheid en hygiëne

Om gezondheid en hygiëne zo goed mogelijk te kunnen waarborgen, hebben wij protocollen voor gezondheid, schoonmaak en veiligheid ontwikkeld. Deze protocollen zijn te vinden in de map protocollen, in de groepsmappen van de medewerkers en op de website onder het inloggedeelte.

6.5 Signaleren van problemen

Het kan zo zijn dat de pedagogische medewerker een probleem signaleert. Een kind lijkt zich niet op zijn gemak te voelen in de groep, gedraagt zich anders dan gebruikelijk of de ontwikkeling stagneert of verloopt niet zo als dat te verwachten zou zijn. De pedagogisch medewerkers zijn alert op veranderingen in het gedrag en de ontwikkeling van het kind, dan wel positief of negatief. Dat gebeurt aan de hand van dagelijkse waarnemingen.

Als een pedagogisch medewerker vermoedt dat er iets aan de hand is of zich zorgen maakt zal hier altijd met de ouders over gepraat worden. Ook zal er contact zijn tussen de pedagogische medewerker en de pedagoog van KITS. Wanneer blijkt dat het daadwerkelijk om een probleem gaat en niet direct opgelost kan worden, zal de pedagoog bekijken waar de zorgvraag ligt en hier een actieplan voor opstellen. Dit kan o.a. door de pedagogisch medewerkers en/ of ouders van het kind, te adviseren om voor een specifieke aanpak te kiezen, bijvoorbeeld extra aandacht of extra nadruk op bepaalde activiteiten. De pedagoog heeft de mogelijkheid in overleg met de ouders het kind op het Kinderdagverblijf te observeren.

We vinden dat onze verantwoordelijkheid niet ophoudt bij het praten met ouders over onze twijfels over het welzijn van het kind: Als ouders niets ondernemen in een ons ziens zeer zorgelijke situatie kunnen we besluiten om zelf deskundig advies in te winnen. Dit wordt echter nooit gedaan zonder daar de ouders van op de hoogte te stellen. (zie protocol kindermishandeling / meldcode)

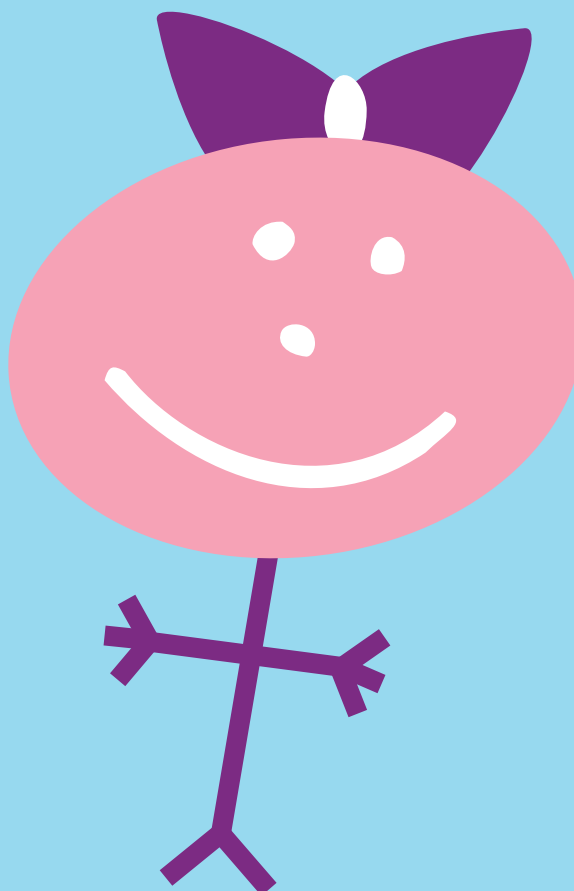
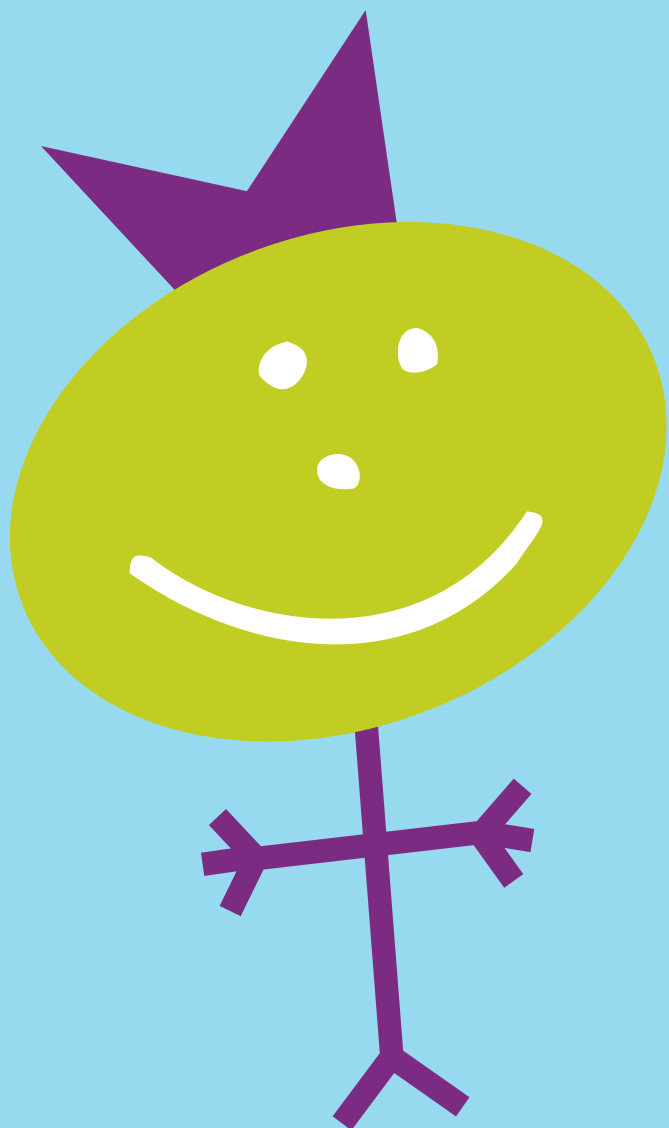
Kinderen waarvan bekend is dat zij gedrags- of ontwikkelingsproblemen hebben, zijn welkom op Kinderdagverblijf KITS. Wel moet één en ander in goed overleg plaats vinden om te kijken of dit voor de begeleiders en het kind haalbaar en wenselijk is.

Kinderdagverblijf

kits

Kits Kinderdagverblijven bv

Slenk 2
9746 RS Groningen
T 050 579 88 39
F 050 577 27 31

De Deimten 3
9747 AV Groningen
T 050 579 19 70

I www.kinderdagverblijfkits.nl
E kits@kinderdagverblijfkits.nl